

№ 12 (2581) - son

Ishonch

2009-yil

P	J	Sh	Ya	D	S	Ch	P	J	Sh	Ya	D	S	Ch	P	J	Sh	Ya	D	S	Ch	P	J	Sh	Ya	D	S	Ch	P	J	Sh
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

Yanvar

Ijtimoiy-iqtisodiy gazeta * E-mail: ishonch-doverie@mail.ru * Gazeta 1991-yil 21-martdan chiqq boshlagan

**Гулмисиз,
райҳонмисиз,
жамбилмисиз?...**

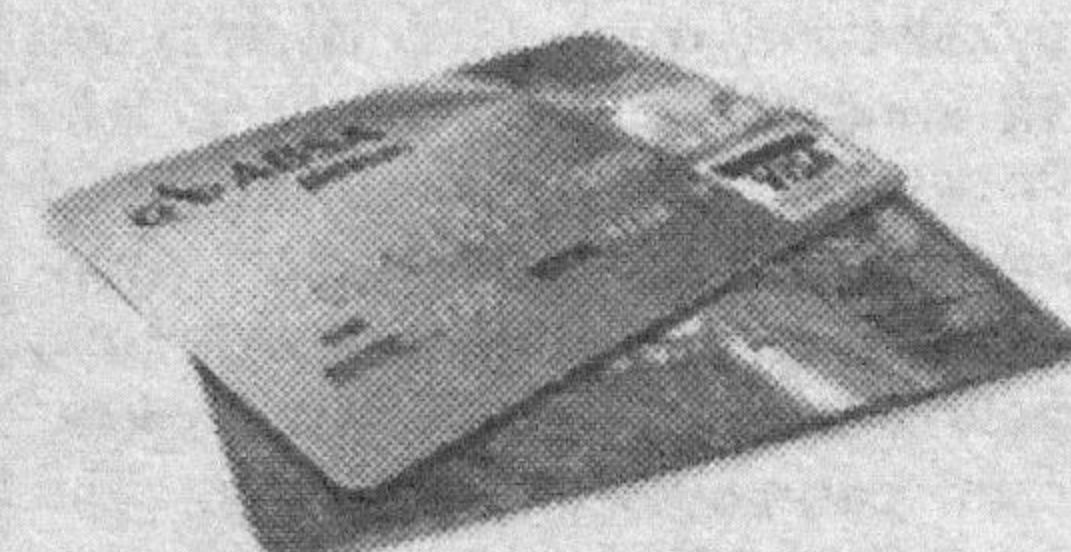
Икром ХАСАНОВ олган суратлар

Анонс

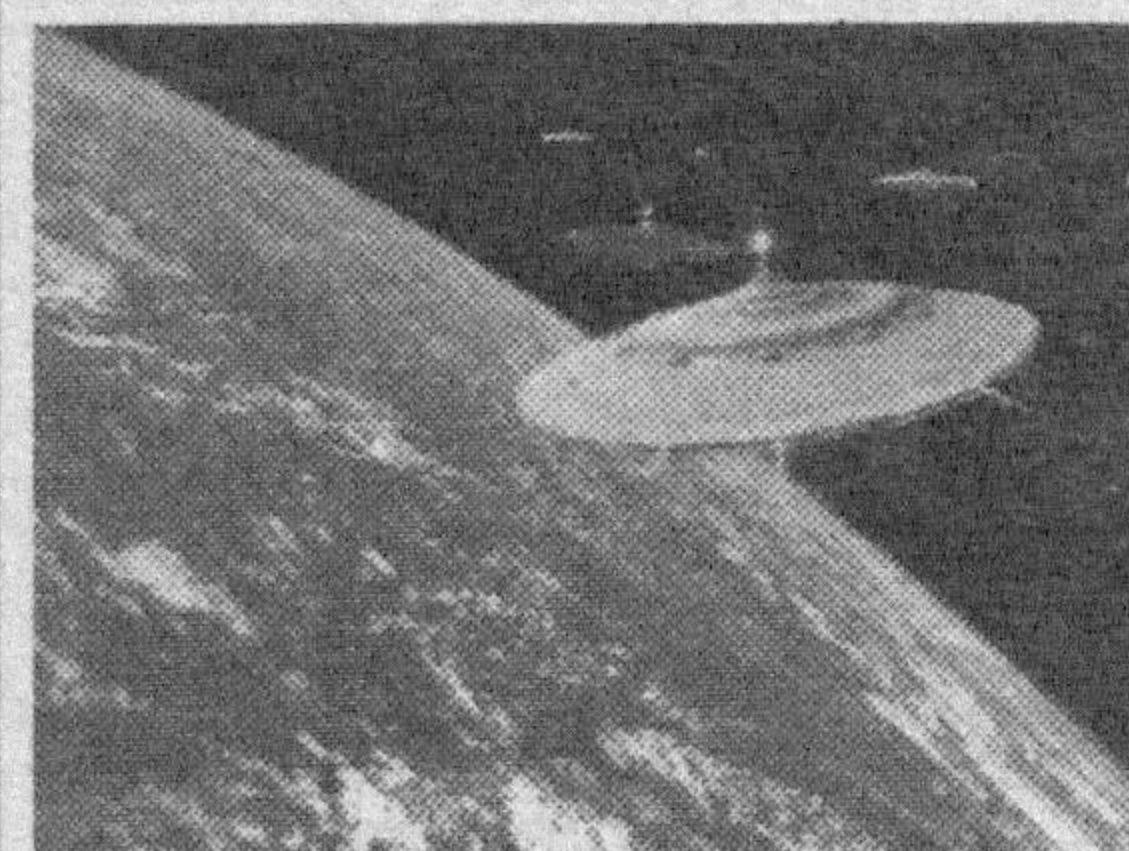
**Ойдин йўл
манзили**

3-бет

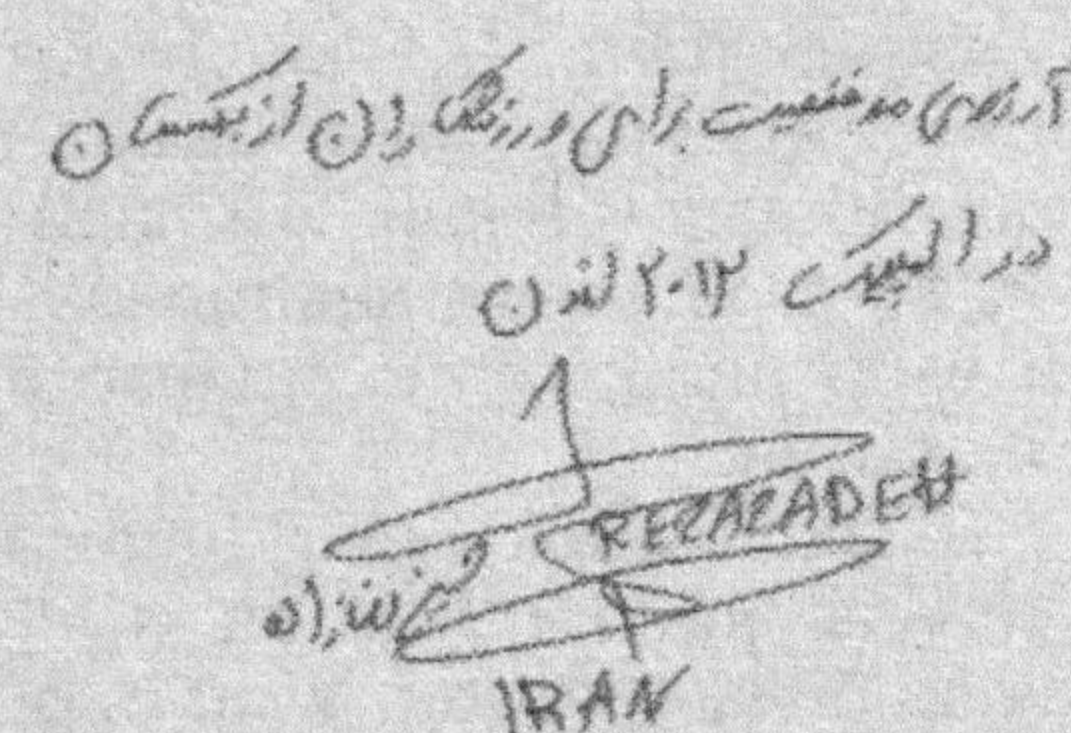
**Пластик карточка:
Имкониятми,
мажбурият?**

5-бет

**НУЖми ёхуд
шуълалар
ўйини?...**

11-бет

**«Ўзбек спортчиларига 2012
йили Лондонда ўтадиган ёзги
олимпиада ўйинларида
муваффақият тилайман»
дейди икки карра
олимпиада чемпиони
Хусайн Ризозода**

14-бет

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

«THE KOREA POST» ЖУРНАЛИ ПРЕЗИДЕНТИ- НОШИРИ ЛИ КЕНГ СИКНИ «ДЎСТЛИК» ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси ва Корея Республикаси ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларини ривожлантириш ҳамда мустақамлашга, шунингдек, ўзбек халқининг бой маданий, маънавий ва тарихий меросини, Ўзбекистонда сиёсий ва ижтимоий-иқтисодий соҳаларда амалга оширилаётган изчил ислохотларни кенг халқаро жамоатчилик орасида фаол тарғиб қилишга қўшган улкан ҳиссаси учун «The Korea Post» журнали Президентини-ношири Ли Кенг Сик «Дўстлик» ордени билан мукофотлансин.

Ўзбекистон Республикаси
Президенти

И.КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2009 йил 28 январ

Тўйхат ўрнида

Қадр

У Қизилтепа пахта тозалаш заводига ишга келганида 24 ёшли навқирон йигит эди. Аввал оддий қурувчи, сўнг эса қурилиш муҳандиси, смена устаси вази-фаларида хизмат қилди. Ширинсуханлиги, одамий фазилатлари ва меҳнатқашлиги боис жамоа ўртасида обрў қозонди. 1989 йилда ҳамкасблари ишонч билдириб, Латиф Эшевни корхона бошлангич касба уюшма кўмитаси раислигига сайлашди.

— Қарийб қирқ йил шу даргоҳда хизмат қилиб, сира кам бўлганим йўқ. Рафиқам Маликаҳон, ўғил-қизларим ҳам шу ерда. — дейди у. — Касабақўм раиси сифатида ҳам имкон қадар меҳнат ахлининг қорига ярашга, оғирини енгил қилишга уриндим.

— Латиф ака устозим, — дейди, — Абдоржон Ҳамидов. — Ундан кўп нарсаларни ўргандим. Эндиликда бошлангич касба уюшма кўмитаси раиси сифатида у кишининг ишини давом эттиряпман. Эришаётган ҳар бир ютуғимда унинг ҳиссаси бор.

Хуллас, 60 йиллик юбилейини нишонлаш арафасида бўлган Латиф ака Эшев меҳнатдан қадр тоғланлардан.

Мансур АЛОВУДДИНОВ,
«Ishonch» мухбири

Гап шундаки, Жавлон ўндан ортик тенгдошлари қатори Бухоро агроиктисодиёт касб-хунар коллежида ўтказилган «Касб маҳорати» республика кўрик-танловида муваффақиятли иштирок этди. Унда Қорақалпоғистон Республикаси ва барча вилоятларнинг коллежларида «Гидромелиоратив ишлар машина ва жиҳозларини ишлатиш ҳамда уларга техник хизмат кўрсатиш», «Агрономия ва ўсимликшунослик фермер хўжаликлари ташкил этиш ҳамда уни юритиш» мутахассислиги бўйича тахсил олаётган битирувчилар ўртасида ўтказилган кўрик-танловнинг 2-босқичи ғолиблари қатнашдилар.

Бўлажак мутахассисларнинг амалий ва назарий билимларини кишлоқ хўжалик соҳаси бўйича фан докторлари, фан номзодлари, раҳбар ва мутахассислардан иборат нуфузли ко-

миссия баҳолаб борди.

Танлов якунига кўра, Бухоро агроиктисодиёт касб-хунар коллежи ўқувчиси Рамшид Исмамов ҳам биринчи даражали диплом ва рангли телевизор билан тақдирланди. Беллашувнинг бошқа ғолибларига ҳам диплом ва қимматбаҳо совғалар топширилди.

— Ёшларнинг касб маҳоратларини ошириш учун қилинаётган ғамхўрлик ўзининг ижобий самарасини бермоқда, — дейди Бухоро вилоят ўрта махсус, касб-хунар таълими бошқармаси касба уюшма кўмитаси раиси Исроил Шаропов. — Коллежларда яратилган шарт-шароит, бўлажак мутахассисларни ҳар жиҳатдан қўллаб-қувватлаш эртага ўз мевасини беришига аминман.

Иzzатулла ХОЖИЕВ,
«Ishonch» мухбири

Ижро интизоми — муваффақият гарови

Ўзбекистон ёқилғи-энергетика комплекси, кимё саноати ва геология ходимлари касба уюшмаси Марказий кенга-шининг Қашқадарё вилояти вакиллиги томонидан Шаҳри-сабздаги Беруний номидаги оромгоҳда уюштирилган касбақўм раислари ва фаолларининг ўқув семинари ижро интизомини такомиллаштиришга бағишланди.

Вилоят касба уюшма ташкилотлари бирлашмаси раиси Э.Ражабов, тармоқ кенгашининг Қашқадарёдаги вакили Ж.Қурбоновнинг маърузаларида бошлангич ташкилотларнинг ролини кучайтириш, ҳодимларнинг ижтимоий иқтисо-

дий ва ҳуқуқий манфаатлари ҳимоясини таъминлашдаги фаллигини ошириш тўғрисида атрафлича сўз юритилди.

Қатнашчилар касба уюшма ташкилотларининг иш режасини шакллантириш ва ижросини таъминлаш, иш юритиш,

ҳужжатларни расмийлаштириш, тармоқ келишувлари асосида жамоа шартномалари самарадорлигини ошириш, меҳнат муҳофазасини яхшилаш, ижтимоий шерикчиликни ривожлантириш бараварида ҳодимлар ва уларнинг оила аъзоларини соғломлаштириш, маънавий-маърифий, жисмоний тарбия ва спорт тадбирларини ташкил этиш юзасидан фикр алмашдилар.

Иzzат ХИКМАТОВ,
«Ishonch» мухбири

Сирдарё вилоятининг Мирзаобод гидромелиорация коллежи ўқувчиси Жавлон Қулназаров Бухородан уйига рангли телевизор ва биринчи даражали диплом билан қайтди.

«Касб маҳорати» танлови

Ногиронларга ғамхўрлик

Сирдарё вилоятида 37 мингдан зиёд ногирон истикомат қилади. Ногиронлар жамиятининг вилоят бўлими уларга имкон қадар ёрдам бериб турибди. Ўтган йили Гулистон шаҳрида барча қўлайликларга эга бўлган «Ногиронлар уйи» бунёд этилди.

Бугун унда юздан зиёд киши умргузаронлик қилмоқда. Яқинда вилоят ногиронлар жамияти ҳомий ташкилотлар билан биргаликда яна бир хайрли ишни ташкил этди. Икки юз кишига дастурхон ёзилиб, совға-салом тарқатилди.

Вилоятнинг барча шаҳар ва туманларида тўшакка миҳлилаб қолган инсонлар ҳолидан хабар олиниб, ҳомийларнинг совғалари топширилди.

Анорбой НОРҚУЛОВ

ГАЗЕТАДА МАХСУС САҲИФА

Халқ депутатлари Зафаробод туман кенгаши ҳамда туман ҳокимлигининг нашри — «Зафар йўлидан» газета-си ўқувчилари кишлоқ одамлари ҳаёти билан янада яқинроқ танишиш имконига эга бўлдилар.

Гап шундаки, «Кишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили»да газета муштарийлари ойига бир марта «Бир келиб кетинг, кишлоғимизга» деб номланган махсус саҳифасида кишлоқ ахлининг ижтимоий-иқтисодий, маданий-маърифий соҳаларда эришаётган ютуқлари, айрим муаммоларга бағишланган публицистик чиқишлар, фотоларлар билан танишиб борадилар.

«Хулқар» кишлоқ фуқаролар йиғини меҳнат ахлининг бугунги жўшқин ҳаётига бағишланган дастлабки саҳифа ўқувчилар қўлига етиб борди.

Абдуманноп АЗИМОВ,
«Ishonch» мухбири

2009 йил — Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили

Элининг кўнгли тўлса бас

Туманимиздаги гишт заводи ўзини ўзи қоплолмаётгани боис, суғ фаолият юритарди. Уни оёққа турғазига жазм этдик. Даставвал, замонавий мосламалар харид қилдик. Махсулот сифатини ошириш учун анча бош қотирдик. Саъй-ҳаракатларимиз зое кетмади, кетма-кет буюртмалар ола бошладик. Ҳатто қўшни Навоий вилоятидан ҳам харидорлар кўпайди.

Олинаётган даромад эвазига турк фирмасидан 22 минг АҚШ долларига «ALUTEX» дераза, эшик ромларини тайёрлаш учун асбоб-ускуналар келтирилди. 250 нафар киши иш билан таъминланди.

Яна бир оғузмиз — кишлоғимиз Тоткентни обод кўриш эди. Шу ниятда 14 хонали кишлоқ врачлик пункти, сарбозор, мол бозор, сартарошхона, яна бир неча савдо ва озиқ-овқат дўконлари қурдирдик. Бу йил 12-ўрта мактабни тубдан таъмирлаб бермоқчимиз. Хуллас, ҳали қилинажак ишлар кўп. Энг муҳими, эл рози бўлсин, биз ҳаммиз унинг қорига ярайверайлик.

Суннат ОРЗИҚУЛОВ,

Нарпай тумани «Зарафшон» хусусий корхонаси раҳбари

Касаба уюшма ҳомийлигида

Таълим ва фан ходимлари касба уюшмаси Нукус туман бирлашмаси узок йиллар таълим тизимида ишлаган Ўтеген ота Пиримбетовни оталиққа олди.

— Нафақат байрамларда, балки ҳар ҳафта отахонни йўқлаб бораман, — дейди касба уюшмаси раиси Тозахон Ўрозимбетова. — У киши билан суҳбатларимиз баъзан соатлаб давом этади. Ўғилларини, тақлифларини дафтарчамга ёзиб олиб, мутасаддиларга етказаман.

Тозахон отахоннинг олдида кўпинча ёш ўқитувчи ва ўқувчилар билан боради. Улар биргаликда Ўтеген отанинг уйини тартибга келтиришади, нимаики кўмак лозим бўлса беришади. Уйни ҳар йили таъмирлаб, қишга тайёрлашни ҳам касба уюшмаси ёддан чиқармайди. Эвазига Ўтеген отанинг дуосини олишади.

— Кўпни кўрган Ўтеген ота каби инсонларнинг дуоси ижобат бўлишига ишонамиз, — дейди Тозахон.

Ўтеген ота каби касба уюшмаси кўмагидан баҳраманд

бўлаётган қариялар Қорақалпоғистонда бир-иккита эмас. Биргина таълим ва фан ходимлари касба уюшмаси Қорақалпоғистон кенгаши 40 нафар ёлғиз қарияни оталиққа олган. Кенгаш томонидан йил мобайнида уларга бир миллион сўмдан зиёд моддий ёрдам кўрсатилди.

Қадрли баланд қариялар

Соғлиқни сақлаш ходимлари касба уюшмаси Қорақалпоғистон кенгашида ҳам байрамларда қариялар учун дастурхон ёзиб, тўрдан жой бериш, совғасалом улашиш анъанага айланган.

— Уларнинг кичкинагина миннатдорчилиги ҳам бизни мамнун қилади. Умрини халқ саломатлигини мустақамлашдай эзгу ишга бағишлаган бу отахон-онахонларимизга ҳар қанча ҳиммат кўрсатсак кам, — дейди кенгаш раиси Лиза Бойбўсинова.

Л.Андреева, Д.Даминова, Х.Дмитриевалар кенгаш кўмагидан баҳраманд бўлиб келаётган қариялардан.

— Менга эса кенгаш ҳар ойда моддий ёрдам бериб боради, — дейди Т.Сапранова. — Лизахоннинг ҳар ташрифи кўнглимни тоғдек кўтаради. Гап фақат у олиб келадиган

боевнинг ташаббуси билан ҳар байрамда шу даргоҳда ишлаб пенсияга чиққан 150 га яқин отахон ва онахонлар шарафига дастурхон ёзилади. Биз кишлоқ хўжалиги соҳасида ишлаган қариялардан барчасининг ҳолидан хабар олишга, қўллаб-қувватлашга ҳаракат қилаёпмиз, — дейди АСМ хо-

пенсиясига қўшимча тўлов олади. Уларни тиббий кўриқдан ўтказиш, озиқ-овқат билан таъминлаш, уй-жойини таъмирлашга кўмаклашиш ҳар доим касба уюшмасининг диққат-эътиборида.

— Мақсадимиз қарияларимиз ҳеч қачон ўзларини ёлғиз ҳис қилмаслигига эришиш, — дейди Марказий кенгаш вакили Сейтмурод Бекимбетов. — Қариялар билан ёшларнинг учрашувларини ташкил қиларканмиз, ҳали ҳам отахон-онахонлардан ўрганишимиз керак бўлган нарсалар кўплигини кўрамиз. Дуолари олтинга тенг қарияларимизнинг ҳолидан қанча кўп хабар олсак, ишимиз шунчалик баракали бўлаверади.

Яхшилик яхшиликдан нур олади дейишади. Касаба уюшмасининг бундай эзгу ишларидан кўплаб ташкилотлар, бели бақувват идора-ю фуқаролар ибрат олса арзийди.

Қарияларни эъзозлаш ҳаммамиз учун фарз ва қарзидир.

Муҳаббат ТЎРАБОВЕВА,
«Ishonch» мухбири

Аваллари эрталаб уйкуга тўймасди, энди эса тонг сахарлаб уйғонади. Баъзан кўнглига кил ҳам сиймайди. Шундай лаҳзаларда хатолари, ўқинч-армонлари, ютуқлари, қилган яхшиликлари эсга тушади. Аммо ҳамма вақт шукур қилиб яшайди. Бунинг биринчи сабаби — рафикаси. Кечагина танишгандек, ширин турмуш кечиришади. Беш фарзандни оқ ювиб, оқ тараб катта қилишди. Уларнинг барчаси ўзларидек эл-юрт хизматига камарбаста.

Эшикдан чиқаётиб, одати бўйича «болаларнинг онасига дейди:

— Бугун жуда бошқароксиз, кўз тегмасин, яхши-ёмон бор.

Мамлакат опа кулади, умр йўлдошининг ҳазили жуда ёқади. Пешонасига софдил, ширинсухан ёр битганидан мамнун. — Ўзингиз ҳам эсон-омон бориб келинг, кинна-пинна кирмасин, — деб қўяди у ҳам.

Карим Мухторов шодон ишига жўнайди. Куз ёмғири шивалаб ёғади. Автобус ойнасидан дув тўкилаётган ҳазонрезгига қараб уни беихтиёр ҳаёт дарахтидан чирт ўзилаётган умрларга ўхшатади. Ана, таниш бекат ҳам ортда қолди. Юраги жиз этди. Ўтган кунлар кўз олдида намоён бўлди.

Ховлилари Юнусобод даҳасида жойлашган эди. Ички-ташқи ховлининг қуйи тарафи катта боғ бўлиб, турли мевали дарахтлар ҳар баҳорда қийғос гулларди. У ва сингисини Ижобат Мухтор ака билан Кутбия опанинг суянган тоғлари, ишонган боғлари эди (акаси Абдували гўдаклигида, кейинроқ сингисини Ижобат ҳам 45 ёшида сариқ касали билан оғриб дунёдан ўтиб кетишди). Карим ака ўсган муҳит уни табиатга, адабиётга ошно этди. Ўқувчилик йиллари тинмай китоб ўқир, шеърлар машқ қиларди. Бироқ у ижод йўлини танламади, ёзганлари ҳавас маҳсули эди, холос. Йиллар ўтаверди, талабалик йиллари, ҳарбий хизмат ҳам ортда қолди. Кунларнинг бирида Мамлакатни учратди.

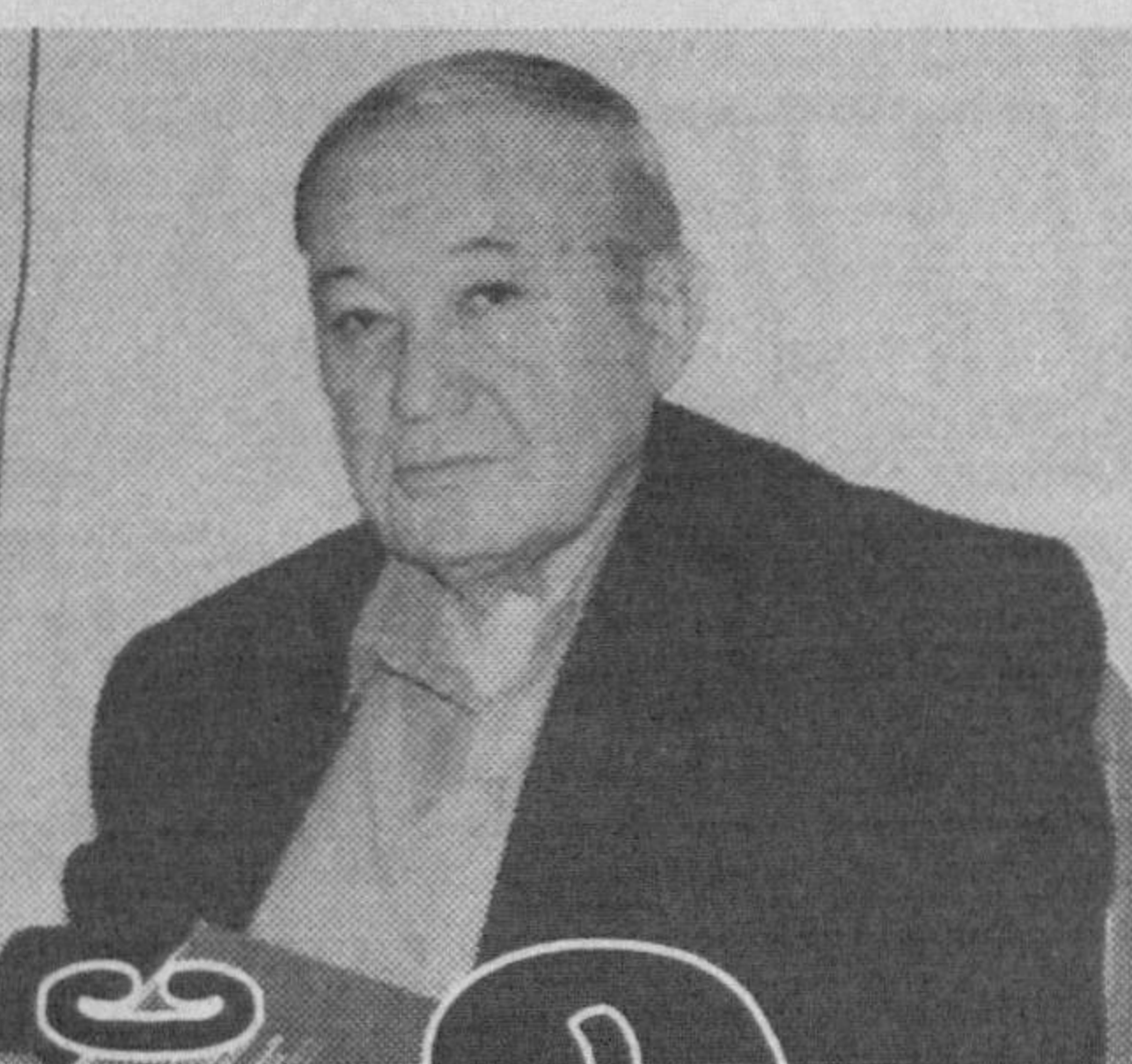
Ўшанда баҳор эди. Олой бозорига яқин бекатда хушбичим, қуралай кўз қизга кўзи тушди. Каримнинг юраги ҳаприқиб кетди. Қиз унга

ер остидан аста қараб қўйди... Орадан йил ўтар-ўтмас тўйлари бўлди. Уларнинг ҳам бир қилиғи ёққандирки, Яратган марҳаматидан дариг тутмади. «Толемидан розиман, — дейди Карим ака. — Ўзимга муносиб жуфти ҳалолим, оқибатли фарзандларим, асалдан-да ширин набираларим, қадрдон дўстларим, севган касбим ва ҳаётда, ишхонада ўз ўрним бор».

Ички ишлар тизимида ишлаб юганида, айни кучга тўлган даври эмасми, ғайрат ва шижоат билан меҳнат қилар, жиноятчиликнинг илдизини қуритишдек савоб ишга жазм этганди. Баъзан рўпарасида бошини ҳам қилиб ўтирган кимсанинг жиноят кўчасига қандай қириб қолгани тўғрисида ўйлар, ҳали маънавий бузилишга улгурмаган ва содир этган қилмиши енгил ҳамда биринчиси бўлса, унга кўмаклашишга уринарди.

Кунларнинг бирида автоулов ўғирлаган Сергей исмли ёш йигитни олиб келишди. Унинг ранги бўздай оқарган, катта-катта мовий кўзларига ҳадсиз мунг чўққанди. Терговчи тик, синчков боққанди, жиноятчи унинг назарига дош беролмай, дув қизариб ерга қаради. «Қизараяпти, демак ҳали одамийлигини йўқотмабди», — кўнглидан кечди.

— Нега бировнинг маши-

Ойдин йўл манзили

насини ўғирладинг?

— Эшиги очик, калити эса жойида турган экан, бир айланиб келмоқчийдим, холос.

— Бировнинг машинасида-я...

— Жуда ҳавасим келди, қандай рулга ўтирганимни ўзим ҳам билмай қолдим.

Йигитчанинг овози титраб, кўзлари жикка ёшга тўлди.

— Олдин ҳам бирор шундай иш қилганмисан?

Сергей илкис қаради.

— Йўғ-эй!

— Бирон жойда ишлайсанми?

— Ҳа, ишлайман.

Карим ака эртасига йигит ишлайдиган жойга борди. Корхона раҳбари ходимни ижобий тавсифлади. Ҳамкасблари ҳам «ёмон йигит эмас, меҳнатқаш» дейишди. Онаси эса (отаси ўлиб кетганди) ўғлининг қилмишини эшитиб лол бўлиб қолди ва «наҳотки, менинг болам шундай ножўя ишни қилса?..» дея хўнграб йиғлади. Терговчи йигитнинг жазосини енгиллаштиришга қарор қилди. У каттагина суммада жарима тўлади. Йиллар ўтди, Карим ака Сергейнинг тақдирига қизиқиб, корхонадагилардан суриштириб юрди. Натижа у қутгандек бўлган, йигит жамоанинг эътиборли ходим-

ларидан бирига айланган, машина ҳам сотиб олган, уйланиб ўз йўлини топиб кетганди.

«Инсон, — дейди Карим Мухторов, — онасидан жиноятчи бўлиб туғилмайди. Нотўғри тарбия ёхуд ножоиз ша-роитгина уни жиноят ботқоғига ботириши мумкин».

У ички ишлар тизимида ишлаб юрган кезлари кадр

да аввал меҳнат ҳуқуқи нозир, кейинчалик бош ҳуқуқшунос лавозимида ишлаб келаётир...

Карим ака манзилга етиб автобусдан тушганида соат 8 дан 30 дақиқа ўтганди. Ишхонага анча масофа бор, яёв юришга қарор қилди. Ёмғир тўхтаган, ҳаво тоза, дилни яйратарди. Эсига столи ғала-донида уни кутиб ётган хат-

лар тушди. «Хат. ортида инсонлар бор. Улар ҳуқуқий ёрдамга муҳтож», — кўнглидан кечди унинг ва қадами-ни тезлатди...

Сирдарё вилоят асаб ва руҳий касалликлар шифохонаси ҳамшираси Нигора Шербекова, Бухоро вилоят Қорақўл туман Човли қишлоқ врачлик пункти ҳамшираси Хушандом Худойбердиеваларнинг аризаларини синчиклаб ўрганиб чиқди. Марказий кенгаш раиси билан маслаҳатлашгач, зарур жойларга кўнғироқ қилди. Хужжатлар тайёрлади ва пировардида, орадан бироз муддат ўтиб, аризаларнинг талаби қаноатлантирилди. Бундай мисоллар сероб.

«Карим ака ўз ишига жуда масъулиятли ва катта тажрибага эга ҳуқуқшунос», — дейди Марказий кенгаш раиси Озода Муҳиддинова.

Оилада, кўча-кўйда, иш жойида бирдек ҳурмат қозониш унча-мунча одамга насиб этмади. Насиб этганлари эса, шубҳасиз, ўзини тўқис бахт эгаси деб ҳис қилиши мумкин. Карим ака ана шундай бахти кулган инсонлардан бири.

Шарофат НОРҚУЛОВА,
«Ishonch» мухбири

Таълим тўғрисидаги Миллий дастур амалда

Баркамол авлод тарбиясига масъулмиз

Қарши шаҳрида 46 та ўрта мактаб, «Ўқувчи ёшларнинг техник ижодиёти маркази», Болалар ва ўсмирлар спорт мактаби фаолият кўрсатмоқда. Уларда 40.996 ўқувчи таълим олади.

Мактабгача таълим муассасалари 43 та. Мактабларнинг 34 таси янги биноларда жойлашган. 24 таси газлаштирилган. 36 тасида спорт зали мавжуд. 31 та мактаб янги русумдаги компютерлар билан таъминланган.

Барча мактабларда Халқ таълими вазирлигининг «Битирувчи ўқувчиларни таълимнинг кейинги босқичига жалб қилиш борасидаги вақтинчалик низом» и ижросини таъминлаш чоралари кўрилмоқда.

Ота-оналар ўртасида тарғибот ишлари олиб борилаяпти. Бунинг самараси тезда кўзга ташланиб қолди. Ўтган йили 9-синфни тугатган 4171 ўқувчидан 443 нафари лицейларда, 446 нафари бошқа туман ва вилоятларда, 3271 таси коллежларда ўқимокда. 11 ўқувчи ногиронлиги туфайли устоз-шогирд

йўналишида таҳсил олаяпти.

Давлат таълим стандартларига мувофиқ ўтказилаётган таҳлил натижасидан кўнглимиз тўқ. Иқтидорли ўқувчиларимиз фан олимпиадаларида муваффақиятли қатнашмоқдалар.

7-мактабнинг 9-синф ўқувчиси Мафтуна Амирова ҳуқуқ, 14-мактабнинг 9-синф ўқувчиси Моҳинур Акбарова география, 39-мактабнинг 9-синф ўқувчиси Отабек Муродов иқтисод, 11-мактабнинг 9-синф ўқувчиси Албина Резяпова давлат тили фанидан вилоят олимпиадасида биринчи ўринни эгаллади. 7-мактабнинг 9-синф ўқувчиси Темурбек Поёнов «Ёш қаламқашлар» танловининг республика босқичида 1-ўринга сазовор бўлди.

«Жаҳон халқлари ижоди билагонлари» республика танловида 26-мак-

табнинг «Парвоз» гуруҳи 1-ўринни эгаллаб, Халқ таълими вазирлигининг 1-даражали дипломи ва эсдалик совғалари билан тақдирланди.

Ёшларнинг техник ижодиёти маркази фаолияти ҳам яхши йўлга қўйилган. Бу ерда «Кема моделчилиги», «Автомодел», «Авиамодел», «Рассомчилик», «Тасвирий санъат», «Муסיқа» каби тўғарақлар мунтазам ишлаб турибди. Мамлакат миқёсида ўтказилган «Варрақлар» сайлида 29-мактабнинг 8-синф ўқувчиси Р.Йўлдошев 1-ўринни эгаллади.

Маҳмуд Бўриев, Самад Саломов, Муқаддам Муродова каби устозлар тажрибаси оммалаштирилган. Айни пайтда, Саодат Исмоилова, Робия Раҳматова, Абдурахмон Абдуллаев каби мактаб раҳбарлари таълим жарёнини замон талаблари даражасида олиб бориш учун астойдил меҳнат қилишмоқда. Нилуфар Сафарова, Муҳаббат Остонава, Ғафур Қодиров каби ижодкор ўқитувчилар қувонарли натижаларга эришаётир.

Мактабларда турли фанлар бўйича 125 та тўғарақка 3565 нафар

ўқувчи жалб этилган. Ўқувчилар ўртасида «Ўйла, изла, топ» фан кечалари ўтказишга алоҳида эътибор берилган.

35-мактабнинг георафия ўқитувчиси Х.Муқимова «Йилнинг энг яхши фан ўқитувчиси» танловининг республика босқичида совринли ўринни эгаллади.

Таълим ва фан ходимлари бирлашган касаба уюшма кўмитаси билан ҳамкорликда педагогларни ижтимоий-иқтисодий ва ҳуқуқий ҳимоялашга эътиборни кучайтираётган. Бир йил ичида моддий рағбатлантиришга 1 млн. 380 минг сўм ажратилди.

Таълим-тарбия ҳамиша янгила-ниб, ривожланиб борадиган узлуксиз жараёндир. Шундай экан, ҳамкасбларимиз юртимизга жисмонан соғлом, бақувват, баркамол авлод-ни етиштириб беришга ҳамиша масъул эканликларини бир лаҳза ҳам унутмайдилар.

Ғайрат ТЕМИРОВ,
Қарши шаҳар халқ таълими бўлими мудири

ДУНЁНИ ХАЙРАТГА БОЛТАН ЛИБОСЕЛАР

— Бир қарашда одамнинг кийган кийимидан унинг кимлиги ҳақида озми-кўпми фикрга эга бўлиш мумкин. Либосдан одамнинг ички дунёси, касби, ўзини ва ўзгаларни қай даражада ҳурмат қилиши билиниб туради.

— **Тоҳижон опа, «одамларга ҳурмат билан кийиниш» деганда нимани тушунишимиз керак?**

— Мен бир кинодаги вазият ҳақида кўпчиликка гапирганман. Тарихий мавзудаги бу филмда дворяннинг учта ўғил, битта қизи бўлади. Қиз доим акалари билан, улар нима қилса, у ҳам шу иш билан шуғулланиб юради. Йигитлар кўпинча от минишар, қиз ҳам шим кийиб, улардан қолмас эди. Бир куни уларнинг хонадонига амакиси меҳмон бўлиб келади. Шу пайтда ҳам қиз от чоптириб юрган бўлади. Лекин амакисини кутиб олиши билан уйга кириб, узун кўйлак кийиб чиқади. Шунда меҳмон унга: «Менинг ҳурматим учун шундай кўйлак кийиб чиққанингизга раҳмат», — деб миннатдорчилик билдиради. Айтилик, кекса одамнинг олдига елкаси, қорнини очиб келган қиз унинг иззатини сақламаган бўлади чунки у мўйсафидларнинг миллий либосларини, хотин-қизлар одоби, ҳаёсини қанчалар кадрлашларини яхши билади.

— **Фақат оила, таниш-билишлар орасида эмас, кўча-кўйда, жамоат жойларидаги инсонлар олдига ҳам маданият билан кийиниш керак, шундай эмасми?**

— Яқинда метрода шундай воқеа бўлди: иккита қиз гаплашиб келиб, ўриндикда ўтирган кекса одамнинг рўпарасида тўхташди. Қизлардан бири кўлини кўтаргани, қорни очилиб кетди. Шунда отахон, сал асабийроқ экан, шекилли, «Ўт нарёққа!», деди жаҳл билан. Иккинчи қиз «Сизга нима?», деб эътироз билдиргани, уния уришиб берди. Кўриб турибсизки, қизлар ўзларининг обрўини туширди.

— **Мато, унинг гулини, рангини танлашда ҳам маданият борми?**

— Албатта. Мен мисоллар билан гапиришга ўрганганман. Қизим Юлдузхонга жуда кичкиналигидан бошлаб оддий чит матонинг очик, ранг-баранг, қисқаси, унинг ёшига муносиб гулларидан чиройли кўйлақлар тикиб берардим. У пайтларда чет элдан олиб келинган кийимларни олиш осонмасди. Юлдузхон ўша кўйлақчаларни кийиб, ўйнагани чиққанда, кўшилариимиз ҳавас қилишарди, қаердан олганлигини сўрашарди. Агар унинг ёшига номуносиб бўғик, тўқ ранглардаги матолардан

«Бундан қирқ-эллик йиллар аввал ҳам «Баҳор» ансамбли чет элларда концерт кўйганда, ҳали рақс бошланмасдан, раққосалар сахнага чиқиб келадигандаёқ томошабинлар ўринларидан туриб, ўзоқ вақт гулдўрос қарсак чалишаркан. Бу уларнинг ўзбек миллий матоларидан тикилган либосларининг кўрки, бетакоррлиги, рангларининг жилосига олқиши, хайратининг ифодаси бўлган». — Ўзбекистон бадий академиясининг ижодкорлар уюшмаси аъзоси, мураккаб ишлар бўйича бичувчи Тоҳижон Мусаева сўхбатимизни шундай бошлади.

либос тикиб берсам, ўзимга-ям, бошқаларга-ям ёқмасди. Қаранг, буям ўзига хос бир давр экан-да, қизим ҳануз ўша кўйлақларини эслаганда болаликка, ёшликка қайтгандай бўлади.

— **Кейинги пайтда синтетик матолардан тикилган кийимларнинг саломатлик учун зарари ҳақида кўп гапирилмоқда. Табиий матодаги либосда одам ўзини худди сувдаги балиқ каби ҳис этса, сунъий матодаги кийимларга бурканиб олган вужудни ҳаёт асари йўқ чиқинди сувга тушиб қолган балиққа ўхшаша бўлар. Худди шу каби кийим матоларининг ранги ҳам соғлиққа, кайфиятга, руҳиятга таъсир этадими?**

— Ўзимизнинг пахта матоларимизга етадигани йўқ. Қизим турмушга чиққандан кейин сал кечикиброқ фарзандли бўлди. Бундай пайтда шифокорлар ҳам хавотирланиб туришаркан. Лекин худдога беадад шукр, у ҳеч қандай дориларсиз, енгилгина дард билан фарзандини дунёга келтирди. Бунда унинг ҳамиша кийиниш гигиенасига риоя қилганлигининг ҳам ҳиссаси бор деб ўйлайман.

— **Тоҳижон опа, фаолиятингиз либосларга жуда катта эътибор берган, айтиш мумкинки, ишининг муваффақиятини кийимлари ҳам белгилайдиган одамлар орасида кечди. Шу ҳақда гапириб берсангиз...**

— Ҳа, раҳматли Мукаррама опа «Баҳор» ансамблида мураккаб ишлар бўйича бичувчилик ўрнини очиб, мени шу лавозимга ишга қабул қилган эди.

Аллоҳ раҳмат қилсин, қайнонам, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Мухаббатхон Мусаева концертларни олиб борадиган биринчи конференселардан бўлган. Ёдингизда бўлса, «Мафтунингман» кинофилмида Бухородаги зардўзлик фабрикасининг директори ролини ижро этган. У киши атлас либосларни жуда яхши кўрарди, ўзимизнинг хонатласнинг ҳамма туридан тикиб киярди. Раҳматли Мукаррама опага ҳам тикиб берарди.

— **Бир нарсасига эътибор берганман: Ўзбекистон халқ артисти Мукаррамахонимни эслаган одамларнинг аксарияти раққосанинг атлас кўйлақлари ўзига қанчалар ярашганлиги ҳақида, албатта, гапириб ўтади.**

— Ҳа-да! 1985 йили... сира ёдимдан чиқмайди. Ҳозирги «Истиқлол» саройимизда қишлоқ хўжалик ходимларининг катта йиғини қатнашчилари учун катта концерт кўйилган. Ўшанда Ўзбекистон халқ артисти Қундуз Миркаримова «Ёр истаб», «Мустаҳзод» ашулаларига рақс сахналаштирган. Унинг ижрочилари бўлган қирқ тўртта раққосага роппароса юз кун мобайнида мен либос тикканман. Ичидан оқ крепдешин кўйлак, унинг устидан мовий билан яшил ораллиғидаги рангли кимхоб халат, унга худди юлдузлар каби безаклар тақилган. Тасаввур қилинг: қизлар битта-биттадан томошабин олдига чиқиб келаяпти. Уларнинг ҳар бири сахнага чиққанда, залда ўтирганларнинг хайратига хайрат қўшилиб борган. Ҳамма раққоса сахнани яримой шаклида тўлдиргунча маҳобатли сарой «Ў-ў-ў!» деган улкан ҳаяжон, хайратга тўлган. Шунда концертдан кейин Қундуз опам мени кучоқлаб, табриклаб:

«Бу ютуқнинг ярми — сизники!», — деган эди. Бизнинг атласимизни раҳматли Мукаррама опам «Форма номер 1» дер эди. Чунки бундан 40-50 йиллар аввал дунёга халқимиз маданиятини танитган воситалардан бири мана шу атласимиз бўлади. Раққоса қизларнинг ҳикоя қилиб беришларича, чет элларга гастролга борганда, йилнинг қайси фасли бўлишидан қатъи назар, йигитлар чуст дўппи, беқасам чопонда, қизлар эса атлас кўйлак, ироқи дўппида самолётдан тушишар, уларни мезбонлар қарсаклар билан кутиб олишар экан. Менимча, бу олқишлар миллий либосларимиз шарафига бўлган.

— **Агар раққосалар ҳамма қатори кийиниб тушишса, бунинг ҳеч қандай хайратланарли жойи бўлмасди ва ҳеч кимда бошқача тасаввур ҳам қолдирмасди.**

— Мен сизга яна бир воқеани айтиб бермоқчиман, хоҳласангиз, видеотасмасини ҳам кўрсатаман. Бундан ўн йиллар олдин германиялик Айфир деган қиз ўзбекларнинг маданияти, санъати ҳақида китоб ёзиш учун келиб, бир қанча муддат юртимизда яшади. Айфир ўзбекча рақсларни ҳам ўрганди шунинг учун менга ўзбекча либослар ҳам тиктирганди. Оқ крепдешин, атлас кўйлак-лозимлар, беқасам тўн тикиб

бергандим. У жуда чиройли китоб чиқарди. Ўз юртига қайтгандан кейин франциялик йигитга турмушга чиқибди. Айфир ўзбекча либосларни кийиб, саксафон билан доирада ўзбекча мусиқа чалиб, ёнида куёв билан кўчада кетишаётганда ҳамма хайрон, бирон-бир фестивал бўлаяпти, шекилли, деб ўйлашган. Аслида эса, бу фаройиб томоша Айфирнинг никоҳ тўйи бўлган...

— **Немис қизи ўзбекча либос, ўзбекча мусиқа садолари остида француз йигитига турмушга чиққан деген.**

— Ана шунақа. Бу лавҳаларни видеотасмада кўриб, қанчалар хурсанд бўлганимни тасвирлаб беролмайман.

Демак, биз, аввало, ўз миллий либосларимизни кадрласак, уларнинг кўрки-ю фазилатларини маромига етказиб тарғиб қила олсак, худди ҳозир чет эл либослари бизнинг ҳаётимизга кириб келадигани каби ўзбекча кийимлар ҳам хорижда урф бўлиши мумкин экан-да!

Ҳозир чет элда ўзбек дўппиларини, чопонларини кийишади-ку!

Баъзиларнинг миллий либосларимизга менсимаслик билан қарашлари ҳақида ўйлаб, «Биз — оналар фарзандларимизни шундай тарбиялаб кўйдикми?» дейман. Лекин ҳамма ҳақида бир хил ҳулоса чиқариб бўлмайди.

Либосларимизда неча асрлар давомида аҳоли яшайдиган жой табиати, иқлими, одамларнинг касб-кори, урф-одатларига мутаносиб тарзда шаклланган маданиятимиз уйғунлашган. Масалан, Фарғона водийсининг об-ҳавоси салқинроқ бўлгани учун чопонларнинг бели ихчам, танани сиқиб турадиган қилиб, Бухоро иқлими иссиқ бўлганлиги боис либослар анча кенг қилиб тикилган, Хоразм либосларининг чиройини айтмайсизми?..

— **Тоҳижон опа, сиз ярим асрдан кўпроқ вақтдан буён либослар оламидасиз. Қаерда юрсангиз ҳам, биринчи навбатда, атрофдагиларнинг кийим-кечагига эътибор беришингиз табиий. Авваллари ҳам ёшларнинг бошдан-оёқ худди кексалар ёки мотам тутганлар каби қоп-қора, тўқ рангли матолардан либослар кийганини кўрганмисиз?**

— Бизнинг халқимизда қора, кўк, бўғик ранглардаги кийимлар кундалик ҳаётда кийилмаган. Айниқса, ёш қизлар ҳали келинчак бўлмай туриб, ортиқча ясан-тусанда юрмаганларидек, қора ва кўм-кўк кийинмаганлар. Масалан, Тошкентда ёши катта аёллар сипо, босиқ рангларни ўзларига муносиб кўрган, лекин қоп-қора эмас. Энди бўлса, айримлар мода деб, ярашса-ярашмас қорага бурканиб олишади. Тўғриси, мен уларни тушунмайман. «Тушунмайман» деган сўзни шунчаки ишлатаётганим йўқ, биз ҳар бир хатти-ҳаракатимиздан ниманидир мақсад қилганимиз каби эғнимиздаги либослар-

нинг матоси, ранг-рўйи, бичимининг ҳам сабаб ва оқибатларини ўйлашимиз, тушунишимиз керак.

Ҳа, яна бир воқеа ёдимга тушиб кетди. Бир неча йил олдин кўшнимизнинг қизи бир неча материал олиб чиқиб, тикиб беришимни илтимос қилди. Матолар орасида оқ-қора рангли атлас ҳам бор эди, шунисини қизга қайтардим-да, «Насиб қилса, бунинг эллик ёшдан ўтганингиздан кейин тикиб бераман», дедим. Ўзи қорачагина қиз эди. Кўз олдингизга келтиринг, агар у қора атлас кийса, ёши улуг одамнинг нуқси уради-қўяди-да! Ёшмисан, ёшликнинг қадрига етиш керак! Сенга қараганларнинг кўзи қувнасин. Бундан қирқ йиллар илгари ҳар куни эрталаб «Баҳор» ансамблига ишга борарканман, Сора опа деган кекса ходим деразадан мени кузатиб тураркан. Кўришганимиздан кейин у: «Оҳ, қизим-а, ёшлик қандай чиройли. Кийимларинг ярашимли, қараб турсам, бир даста гулга ўхшаб келаяпсан», — дер эди. Атлас кўйлақларини ҳавас, ифтихор билан киярдим. Мана, кейинги йилларда атласнинг қанчадан-қанча йўқолиб кетган нусхалари тикланди, янги-янги номлардагиси чиқди. Лекин энди... ҳаммасиям ёшимизга ярашаркан. Ҳар бир нарсанинг ўз вақти бор, дейилди-ку, худди шундай, ўша вақтнинг ўзи ҳам ғанимат.

Такрор бўлса-да айтганман, ҳалиги немис қизнинг келинлик учун ўзбекча либосни танлаши мен учун байрам бўлди. Қанийди, ўзимизнинг қизларимиз ҳам никоҳ оқшомига ҳақиқий ўзбекча либосларда чиқса! Бунинг учун оналар, бувилар фарзандларимиз онгига жуда ёшлигидан миллий ғурурни синдиришимиз керак.

Дарвоқе, яна бир воқеа: боғчада ишлайдиган бир тарбиячининг қайнонаси келиб, менга раҳмат айтиб кетганди.

— **Бунинг тарихиям бошқача бўлса керак?..**

— Ўша тарбиячи тўйи олдин атлас мато олиб келиб, «Раққосаларникига ўхшатиб тикиб берсангиз» деб илтимос қилди. «Мен-ку, тикиб беравераман, лекин уни кийишнинг нозик бир шарти бор, — дедим ва тушунтириб бердим. «Бунақа кўйлак-лозимни кийганда оёқ-кўл чаққон-чаққон ҳаракат қилиши керак. Оёқни судраб, шалвираб юрсангиз, бу либослар худди сумакка кийдирилган каби шалвираб, осилиб қолади», — дедим. Тўйдан кейин шу қизнинг қайнонаси менга раҳмат айтгани келибди. Чунки келини гапларимни унга айтган экан. «Келиним сиз тикиб берган кийимларда бир тул қийғос очилган атиргулга ўхшайди, учиб-қўниб юриб хизмат қилганда, ҳовлимиз файзу тароватга тўлиб кетгандек бўлади», — деганди ўша бахтиёр қайнона.

Тоҳижон опанинг бу гапларини тингларкан, кўнглимдан беихтиёр бир фикр ўтди: ҳар қандай инсон ҳақиқий бахтни, шон-шарафни, аввало, ўз хонадонига, ватанига, кўксини баланд этгувчи миллий маданият ва ўзликда топади, иншооллоҳ!

Мухтарама УЛУФОВА сўхбатлашди

Тахририятимизга Қашқадарё вилояти Қамаш туманидаги 24- мактаб ўқитувчиларидан хат келди. Унда, жумладан, шундай дейилади: «Маошимиздан 30 фоизи (30-32 минг сўм атрофида) пластик карточкага ўтказиб борилмоқда. Бироқ қишлоғимизда пластик карточкадан фойдаланиш имконияти умуман йўқ. Уни ишлатиш учун туман ёки вилоят марказига боришга тўғри келади. Бунинг учун эса яна ортиқча пул ва вақт сарфлашга мажбур бўлмоқдамиз. Бизга маошни шу тарзда тўлашлари тўғрими?».

Бошқа кўплаб фуқаролар ҳам шу саволни беришади. Нега кўпчилик пластик карточкалардан фойдаланишни хоҳламайди? Бунинг сабабларидан бири у ҳақдаги тасаввурнинг тўлиқ шаклланимаганидир. Чуқурроқ ўйлаб қаралганда, пластик карточкаларнинг жорий қилиниши муҳим ислохотлардан эканлиги аён бўлади. У банк учун ҳам, mijoz учун ҳам фойдали. Чунки бунда нақд пулнинг банк ташқарисида айланиши қисқаради. Шунингдек, mijoz карточкада бўш турган пули ҳисобига даромад қилади.

Мамлакатимизда қайси банк хизмат кўрсатишидан қатъи назар, барча савдо шохобчаларида пластик карточкаларни қўллаган ҳолда ягона тартибда банк операцияларини ўтказишга имкон яратувчи Ягона умумреспублика процессинг маркази ташкил этилди. Республиканинг 18 та тижорат банкини ўз ичига олган пластик карточкалар бўйича нақд пулсиз ҳисоб-китоб амалга ошириладиган банкларaro тўлов тизими яратилди. Бунинг учун зарур норматив-ҳуқуқий база шакллантирилди. Қатор маҳаллий корхоналар томонидан банк микропроцессор пластик карточкалар ва тўлов терминаллари ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

Олиб борилаётган ислохот ва берилаётган имтиёзларга қарамай, жойларда камчиликлар учраб турибди. Айни шу ҳол баъзан аҳолининг пластик карточкага салбий муносабат билдиришига сабаб бўлмоқда. Нақд пулсиз ҳисоб-китоб тизими чакана савдо ва аҳолига хизмат кўрсатиш соҳасида етарли даражада ривожлантирилса, ўз-ўзидан муаммоларга ечим топилади.

Соҳани ривожлантириш учун мамлакатимизда етарли шароит яратилди, имтиёзлар берилди. Жумладан, Ўзбекистон Президентининг «Пластик карточкалар асосида нақд пулсиз ҳисоб-китоб тизимини янада ривожлантиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорига кўра, банк микропроцессор пластик карточкалари ва тўлов терминаллари ишлаб чиқарувчи корхоналар 2010 йилнинг 1 январига импорт қилинадиган хомашё, сарфланувчи ва бутловчи материаллар, дастурий таъминот ва лицензиялар бож (божхона расмийлаштируви йиғимларидан ташқари) тўлашдан озод этилди.

2006 йил 1 октябрдан бошлаб хизмат кўрсатиш соҳаси корхоналари кўрсатилган хизматлар учун оладиган даромаднинг пластик карточкалар воситасида олинган ҳажмидан амалдаги микдорга нисбатан 10 фоиз пасайтирилган ҳажмда даромад (фойда) солиғи ва ягона солиқ тўлайдилар.

Пластик карточкалар билан боғлиқ шикоятларнинг кўпайиб бораётганлиги бу борадаги вазифалар аниқ ва тўлиқ бажарилмаётганлиги туфайли бўлса керак. Чунки қонунларимизда маошининг бир қисми пластик карточкага ўтказилаётган ходимларнинг харид қилиш имконияти ҳам назарда тутилган, бу борада аниқ тақдирлар ишлаб чиқилган. Аммо муаммолар борлигини инкор этиб бўлмайди.

Аслида қандай бўлиши керак, деган савол туғилади. Вазирлар Маҳкамасининг «Плас-

тик карточкалар асосида ҳисоб-китоб қилиш тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорига биноан Қорақалпоғистон Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари манфаатдор вазирлик, идора, компания, уюшма ва тижорат банклари билан биргаликда чакана савдо ва хизмат кўрсатиш объектларини, ёни-лғи қуйиш шохобчаларини ва аҳолидан нақд пул қабул қилинадиган бошқа пунктларни терминаллар билан:

Тошкент шаҳрида — 2005 йил 1 январгача;

да эгасига фойда келтириши ҳам мумкин. Бу ҳам бир имтиёз.

— Агар пластик карточкалар корхона томонидан бериладиган бўлса, бу жараён қандай амалга оширилади?

— Бундай ҳолатда корхона банкка хат билан мурожаат қилади. Хатга ҳар бир ходимнинг аризаси, паспорт маълумотлари илова қилиниши шарт. Мана шу аризалар асосида йиғирма хонали ҳисобрақамлари кўрсатилган ҳолда сўм пластик карточкалар очиб берилади. Кейин ташкилот бизга ҳар ой тақсимлаш ҳисоботи-

Пластик карточка:

Имкониятми, мажбуриятми?

вилоят марказлари ва вилоятга бўйсунувчи шаҳарларда — 2005 йил 1 июлгача таъминлаш чораларини кўриши керак эди. Бироқ...

Ҳукуматимиз томонидан қўйилган талаблар тўлиқ бажарилса, муаммолар ечимини топиши аниқ. Фуқароларнинг бу борадаги шикоятларига жавоб топиш истаги бизни мутахассис ҳузурига етаклади.

Суҳбатдошимиз — «Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки» Яққасарой филиалининг мижозларга хизмат кўрсатиш бўлими бошлиғи Азиз Акбаржоновга пластик карточкалар билан боғлиқ муаммоларнинг келиб чиқишига асосий сабаб нима деган савол билан мурожаат қилдик.

— Пластик карточкалар нақд пулсиз операцияларни амалга ошириш учун энг қулай восита сифатида дунёнинг барча ҳудудларида тан олинган. Бу мижозлар учун қулай шароит ва енгиллик яратиш мақсадида олиб борилаётган ислохотларнинг бир қўрилишидир. Бунинг учун ҳар бир фуқаро тўғри англаб етиши учун тушунтириш ишлари олиб борилиши керак. Ўзбекистонда пластик карточка очтиришга ҳеч ким мажбурланмайди. Бунинг учун, аввало, фуқаро ариза билан мурожаат этиши зарур. Шундангина банк томонидан пластик карта тақдим қилиниши мумкин.

— Фуқароларнинг саволига сиз қандай жавоб берган бўлардингиз?

— Менимча, бу ерда пластик карточка имкониятларини кенгрок баҳолай олиш талаб этилади. Аввало, пластик карточкага ариза беришдан олдин тўлов имкониятларини ҳам чамалаб чиқиш керак. Юқорида айтиб ўтганимдек, пластик карточкага эга бўлишга ҳеч ким мажбурланмайди.

Яна бир нарсасга эътибор қаратайлик, «маошимизнинг 30 фоизи» дейилмоқда. Маошнинг аниқ шу қисмидан коммунал тўловларни тўласа бўлади-ку!

Фойдаланилмаган маблағ фойзли даромад натижаси-

ни етказиб туради. Бу ҳужжатда қуйидагилар акс этиши керак: ходимнинг исм-фамилияси, ҳисобрақами ва ўтказилиши зарур маблағ микдори. Шу билан бирга, жами суммани банкнинг транзит ҳисобрақамига ташлаб беради. Шундан сўнг банк тақдим этилган ҳужжатлар асосида пластик карточкага тегишли суммани ўтказиб беради. Бу жараёндан ҳам кўриш мумкинки, мижоз манфаатлари ҳар доим устувор ҳисобланади.

— Ҳаётда ҳар хил вазият бўлиши мумкин. Дейлик, пластик карточка йўқолиб қолди...

— Бундай ҳолатда карта эгаси зудлик билан, яъни карточка йўқолган куннинг ўзида тегишли банкка ариза билан мурожаат қилиши керак. Банк эса пластик карточка ҳисобрақамини блоктировка қилиб қўяди. Натижада, карточка топишгунча қадар ундаги маблағдан ҳеч ким фойдалана олмайди. Агар бутунлай топилмаса, карточканинг маълум комиссияси ечиб олинган ҳолда фуқарога бошқатдан пластик карточка очиб берилади. Йўқотилган карточкадаги маблағ эса янгисига ўтказилади. Шуни инобатга олиш керакки, карточка йўқолган кунгидан унинг эгаси банкка мурожаат қилиши керак.

— Пластик карточкадаги маблағдан ўзгалар ҳам фойдаланиши мумкинми? Унинг хавфсизлиги қандай таъминланган?

— Дейлик, йўқолган карточкани топиб олган шахс ундаги пулни ўзлаштиришни режалаштирди. У банкка келиб карточкадаги пулни ечиб олмоқчиман деб мурожаат қилса, ҳар қандай ҳолатда ҳам бунга рухсат берилмайди. Чунки пластик карточка мутлақо шахсий бўлиб, бундай амаллар фақат пас-

порт ва харажатлар ордери орқалигина бажарилади.

Биз, одатда, ҳар бир фуқарога тўрт ва етти хонали пароллардан фойдаланишни маслаҳат берамиз. Кўп хонали кодлардан фойдаланилганда карточка хавфсизлиги ортади.

— Бир хонали пароллар ҳам мавжуд-ку?..

— Тўғри, фуқаронинг талаби билан бундай парол ҳам танланиши мумкин. Паролни фақат фуқаронинг ўзи билади, бундан ҳатто банк ҳам хабардор бўлмайди.

— Карточкалар блок-ланиб қолганда кимга мурожаат қилиш керак?

— Фойдаланиш жараёнида парол уч марта нотўғри киритилса, карточка автоматик равишда блокка тушиб

қолади. Бу вақтинча ҳеч қандай амал бажариб бўлмайди, дегани. Бундай ҳолатда мижоз банкка ариза билан мурожаат қилиши керак. Банк эса сўм пластик карточкани блокдан ечиб беради ва мижознинг хоҳишига қараб ё эски паролни қўйиб беради ёки янгисини танланади. Бундай ҳолат юз беришининг олдини олиш учун, аввало, тарғибот ишларига алоҳида эътибор қаратиш лозим. Сўм пластик карточка очилишидан олдин банк ходими томонидан мижоз барча қонунқоидалар билан таништирилиши керак. Улар билан етарли даражада таниш бўлган мижоз ҳеч қандай муаммога рўбарў бўлмайди.

— Сўм пластик карточкалар билан савдо қилиш учун имкониятлар етарли деб ўйлайсизми?

— Бу саволинингизга филиалимиз фаолиятдан келиб чиқиб жавоб бермоқчийдим. Биз билан ҳамкорликда ишлайдиган 50 та савдо шохобчасининг барчасида терминаллар ўрнатилган бўлиб, уларда савдо-сотик қилиш кенг йўлга қўйилган. Пластик карточка билан савдо қилувчи шохобчалар учун солиқ имтиёзлари қўлланилмоқда.

— Муштарийларимиздан келган хатлардан бирида қуйидаги сатрларни ўқиш мумкин: «Туманимиз марказида карточкадан фойдаланиш учун имконият яратилган. Бу биз учун қулай эди. Бироқ бир неча ойдан бери биз харид қиладиган дўконлар товарларининг нархини бозордагидан қимматроқ қилиб қўйди. Бунга сабаб бизнинг карточка орқали савдо қилишимиз экан». Ажабланарли ҳолат. Тўғрими?

— Карточка орқали савдо қилиш ҳеч қачон товарнинг нархини асоссиз равишда кўтаришга сабаб бўлмайди.

Айниқса, карточка орқали савдо қилган шохобчаларга давлатимиз томонидан кўплаб имтиёзлар қўлланилган бўлса. Бу ҳаракатга фақат ноқонуний дея баҳо бериш мумкин.

— «ТИФ Миллий банк»дан олинган карточка билан исталган жойда савдо қилиш мумкинми ёки фақат шу банк ўрнатган терминалдан фойдаланиш керакми?

— Uzcard тизимига аъзо бўлган банклар (булар жумласига «ТИФ Миллий банк», «Ўзсаноатқурилишбанк», «Асакабанк», «Пахтабанк», «Халқ банки», «Ипотекабанк», «Алоқабанк», «Фаллабанк», «Туронбанк», «Капиталбанк», «Трастбанк»,

«УТбанк», «Ҳамкорбанк», «Ўқтамбанк», «Ипак йўли банки», «Равнақбанк», «Микрокредитбанк», «Савдогарбанк», Алп Жамол банклари қиради) томонидан ўрнатилган терминаллардан ҳар бир фуқаро бемалол фойдаланиши мумкин. Бунда пластик карточка қайси банкдан олинганининг умуман аҳамияти йўқ.

Керакли маълумотларга эга бўлгач, тасаввурни янада мустаҳкамлаш мақсадида банк биносидан у қадар узоқ бўлмаган савдо шохобчасига йўл оламиз. Қўлида пластик карточка тутганча савдо қилишга чоғланаётган суҳбатдошимизнинг сўзларидан сўм пластик карточкалари бежиз «имтиёз, манфаат ва имконият бирлиги» деб таърифланмаслигига ишонч ҳосил қилдик.

Нилуфар Ойматова, «Инфо-Медиа» МЧЖ методисти:

— Пластик карточкадан фойдалана бошлаганимга бир йилдан ошди. Шу вақт мобайнида унинг қулайлигига ишонч ҳосил қилдим. Дастлаб пул кўтариб савдо қилгандан кўра оддий ва ишончли воситадан фойдаланган афзал, менимча. Карточканинг махфийлик ва аниқлик асосида ишлаши ҳар бир мижоз учун қулай. Ҳисобрақамингиздаги пулдан фақат ўзингиз фойдаланасиз, уни ўғирлашмайди, йўқотиб қўймайсиз. Бу катта қулайлик ва енгиллик-ку!

Дарҳақиқат, ҳар бир ислохот инсон манфаатларига хизмат қилаётган мамлакат фуқароларига яна бир имтиёз яратилди. Бунинг ўз вақтида англаш ва тўғри фойдаланиш орқали тараққиётга хизмат қилиш имконияти ҳам ўз қўлимизда.

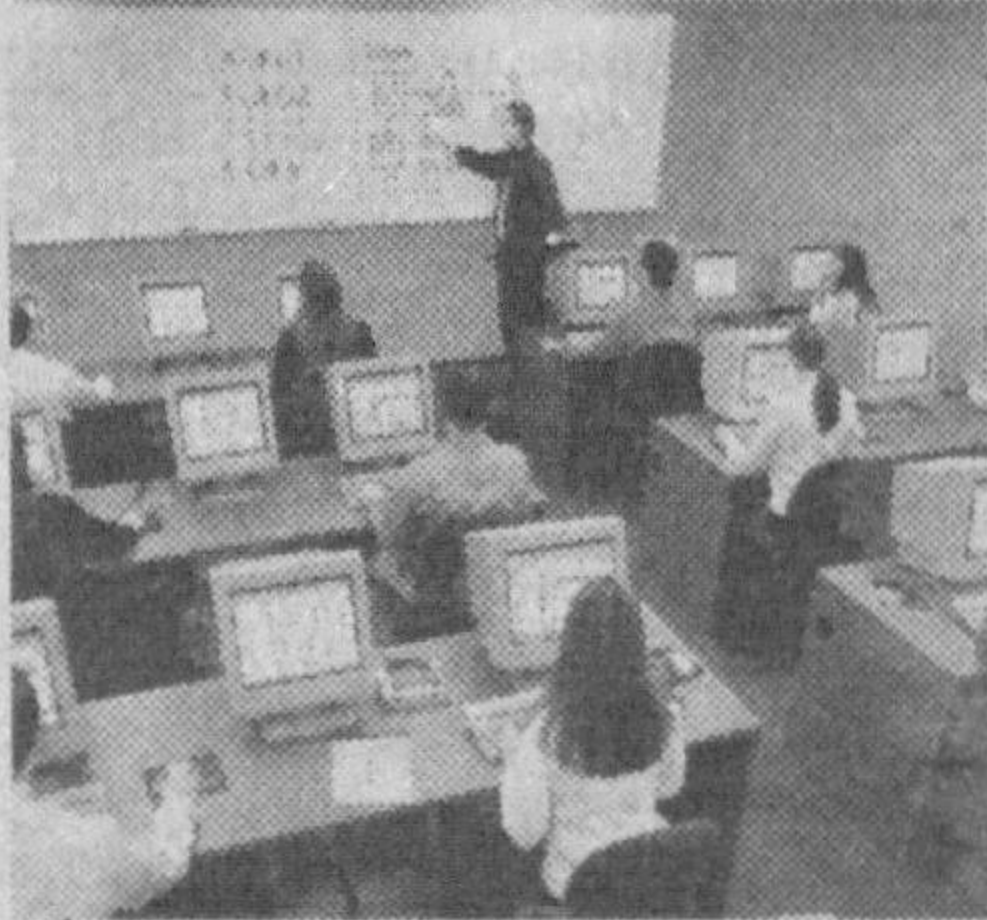
Дилдора РАҲМОНОВА, «Ishonch» муҳбири

Сўраган эдингиз...

— Аспирантлар учун Ўзбекистон Президентининг давлат стипендиялари жорий қилинганлигидан хабардормиз. Бу стипендияни тайинлашда қандай мезонларга таянилади? Шу ҳақида тўлиқроқ маълумот берсангиз.

Темур АБДУЛАЗИЗОВ,
Хоразм вилояти

— «Номли давлат стипендиялари ва уларни тайинлаш тартиби тўғрисида»ги низомга кўра, аспирантларга Ўзбекистон Президентининг давлат стипендияларини тайинлаш учун қуйидагилар мезон вазифасини ўтайди, яъни номзод:

етакчи илмий нашрларда мақола (камида иккита) эълон қилган бўлиши;

Ўзбекистон тарихини билиши;
халқаро конференциялар босма нашрларида мақолалар эълон қилган бўлиши;

барча номзодлик минимумларини «аёло» баҳога топшириши;

диссертациясининг тайёрлик даражаси камида 70 фоиз бўлиши (ва Ўзбекистон Президентининг давлат стипендияларини тайинлаш учун номзод кўрсатган муассисларнинг тегишли хулосаси билан тасдиқланиши керак);

тилларни — давлат тилини ва битта хорижий (МДХ мамлакатлари давлат тилларидан ташқари) тилни билиши, бакалавриятдаги таълим йўналиши ёки магистратурадаги ихтисослик (аспирантурадаги тадқиқот объекти) хорижий тил ҳисобланган алоҳида ҳолларда эса қўшимча равишда яна битта хорижий тилни билиши талаб қилинади.

Тилларни, ахборот технологияларини, Ўзбекистон тарихини билишга талаблар даражасини Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги белгилайди.

Ўзбекистон Президентининг давлат стипендияларига талабгорлар ушбу фанлар бўйича билим даражасини аниқлаш учун Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Давлат тест марказида махсус тест синовидан ўтадилар.

— Фуқаролиги бўлмаган шахс ҳомийлик фаолиятини олиб бориши мумкинми?

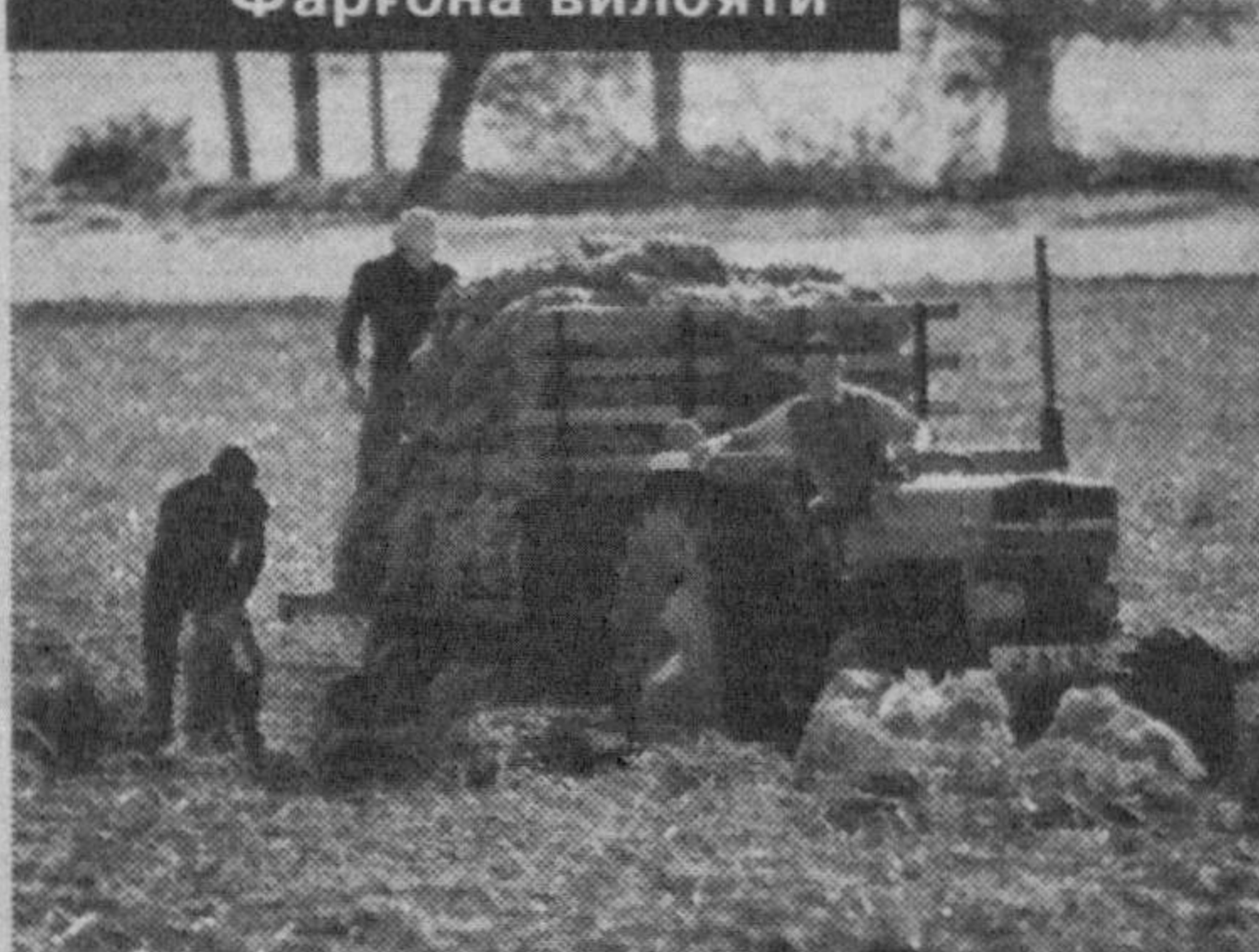
Жамолiddин
ҲАҚБЕРДИЕВ,
Қашқадарё вилояти

— Ҳа, «Ҳомийлик тўғрисида»ги қонунга кўра, бунга рухсат берилди. Мазкур қонуннинг 18-моддасига кўра, чет эл фуқаролари, фуқаролиги бўлмаган шахслар, халқаро ва чет эл ташкилотлари Ўзбекистон ҳудудида ҳомийлар ва кўнгилчилар сифатидаги фаолиятни амалга оширишлари мумкин.

— Деҳқон хўжалиги юритиш учун умрбод эгалик ҳуқуқи билан қўлга киритилган ер участкасини мерос қилиб қолдириш мумкинми?

Фарход
МАМАЖОНОВ,
Фарғона вилояти

— Ҳа, мумкин. Шунингдек, Ўзбекистон фуқаролари яқка тартибда уй-жой қуриш, уй-жойни ободонлаштириш, жамоа боғдорчилиги ва узумчилиги юритиш учун олинган ер участкаларини ҳам мерос қилиб қолдириш ҳуқуқига эга.

Бундай ҳуқуқ қонун ҳужжатларида назарда тутилган бошқа ҳолларда ҳам берилиши мумкин.

Фуқароларнинг ер участкаларига мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқи давлат ҳужжати билан тасдиқланади.

Бу ҳақдаги қоида Ер кодексининг 19-моддасида мустаҳкамлаб қўйилган.

— Юқори қаватда турадиган қўшнимиз турли чиқиндиларни канализацияга оқизади. Натижада, қувурлар тўлиб қолиб, бизникига сув тошиб кетаверади. Бир неча марта огоҳлантиришимга қарамай, чиқинди оқизишни давом эттирмоқда. Бундайларга қонунларимизда жазо белгиланганми?

Феруза ҲАМИДОВА,
Гулистон шахри

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 163¹-моддасида канализация тармоқларидан фойдаланиш қоидаларини бузганлик учун жавобгарлик белгиланган.

Унга кўра, уй-жойларни, жамоат, ишлаб чиқариш объектиларига, шунингдек, ер участкаларини канализация тармоқларига ўзбошимчилик билан улаб олиш, таркибидagi ифлослантирувчи моддалар нормадан ортиқ бўлган оқсиз сувларни канализацияга оқизиш ҳамда канализациядан фойдаланиш қоидаларини бошқача тарзда бузиш, ер билан боғлиқ ишларни бажараётганда канализация тармоқларини муҳрфаза қилиш қоидаларини бузиш, башарти бу ҳол уларнинг шикастланишига сабаб бўлса, фуқароларга энг кам иш ҳақининг икки бараваридан уч бараваригача, мансабдор шахсларга эса уч бараваридан беш бараваригача миқдорда жарима солишга сабаб бўлади. Шунингдек, сизга етказилган зарарни суд тартибидa ундириб олишингиз мумкин.

Ҳуқуқ ва халқаро
ҳаёт бўлими

— Икки йил ижара уйда яшаб, уни ўз маблағим ҳисобидан таъмирладим. Кўчиб кетиш олдидан уй эгасидан сарфланган харажатнинг маълум қисмини қоплашни сўраган эдим, у «уйни менинг розилигимсиз таъмирлагансиз, шунинг учун пул беришим шарт эмас», деяпти. Шу тўғрисида? Фахриддин РЎЗИЕВ, Нукус шахри

— Уй-жой кодексининг 91-моддасига биноан, турар-жойни ижарага олувчи шахс, агар шартномада бошқача тартиб назарда тутилган бўлмаса, уй эгасининг розилиги билан ҳамда қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ўз маблағи ҳисобидан турар-жойда яшаш шароитини яхшиловчи ўзгаришлар қилиш ҳуқуқига эга.

Агар ижарага берилган турар-жойнинг сифати эгасининг розилиги билан яхшиланса, шартнома муддати ўтганидан кейин ёки шартнома бекор қилинганда, башарти унда бошқача тартиб назарда тутилмаган бўлса, ижарачи қилган барча харажатлари қопланишини талаб қилиш ҳуқуқига эга.

Ижарага берилган турар-жой юзасидан келишувга эришилмаса, қилинган харажатлар қиймати, агар қонунда бошқача тартиб назарда тутилган бўлмаса, қопланмайди.

Корхонамни тугатмоқчи эдим. Шу ҳақдаги қонунлар билан таништирсангиз.

Раъно МАҲКАМОВА, Тошкент шахри

Ўзбекистон Президентининг 2007 йил 27 апрелдаги «Тадбиркорлик субъектларини ихтиёрий тугатиш ва уларнинг фаолиятини тўхтатиш тартибини такомиллаштириш тўғрисида»ги қарори ва унга тегишли низомда бу ҳақда батафсил маълумот берилган.

Ушбу қарор қабул қилинганга қадар тадбиркорлик субъектларини тугатиш муносабати билан текширув ўтказиш (тафтиш қилиш) муддати белгиланмаганлиги сабабли тугатиш ишлари бир неча ойга, ҳатто, йилгача чўзилиб кетиш ҳоллари учради. Бугунга кунда ушбу қарор билан тадбиркорлик субъекти рўйхатдан ўтган солиқ хизмати органининг билдиришномаси олинган кундан бошлаб уч иш куни мобайнида корхонанинг молия-хўжалик фаолиятини текширишга (тафтиш қилишга) киришилиши, унинг муддати ўттиз календар кундан ошмаслиги қатъий белгилаб берилган.

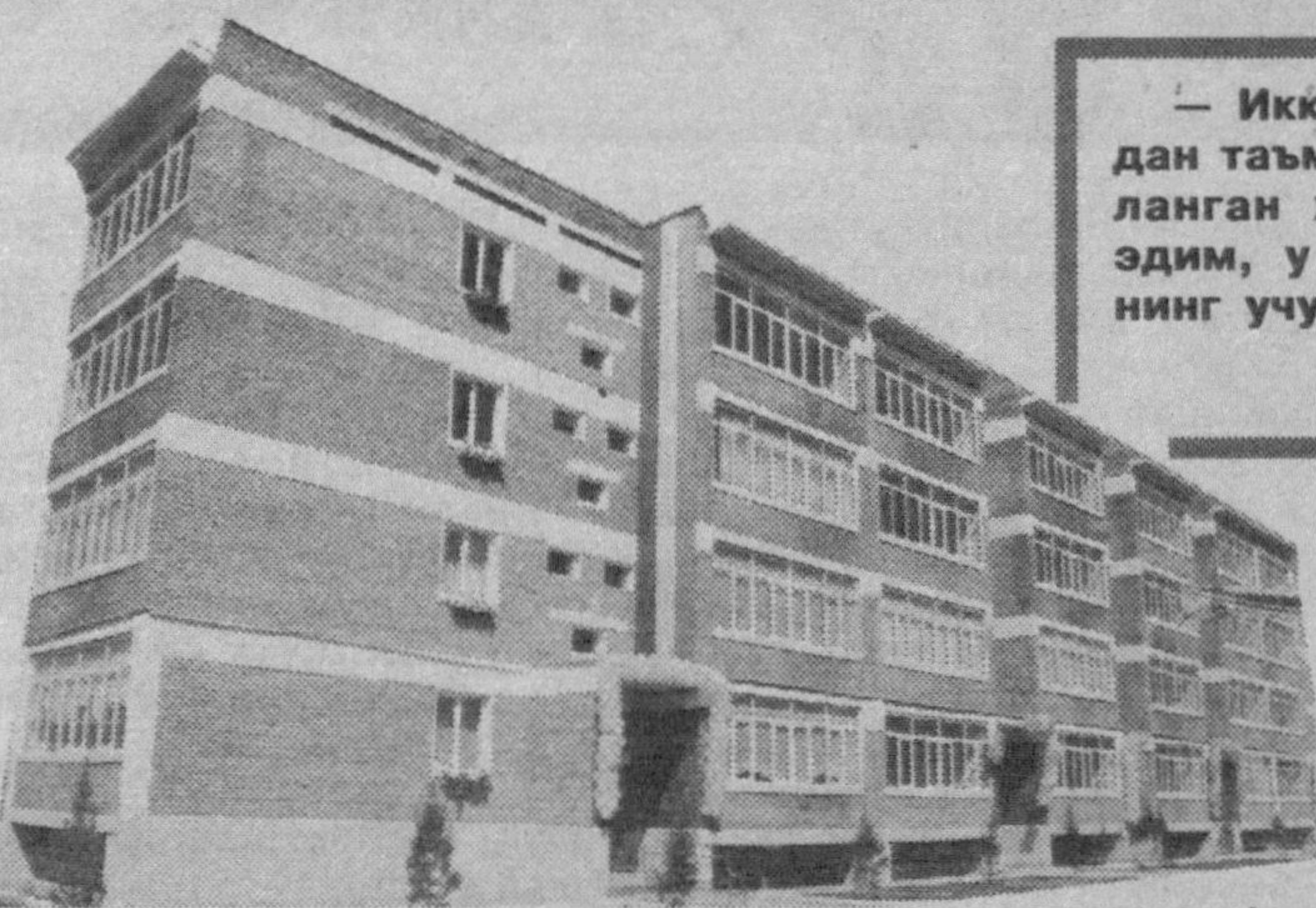
Ушбу қарорнинг яна бир афзаллиги шундаки, бунда рўйхатдан ўтказган орган тадбиркорлик субъектини — юридик шахсни ихтиёрий тугатиш йўли билан қарор қабул қилинган кундан бошлаб корхонанинг молия-хўжалик фаолияти тўхтатилади. Шу муносабат билан ер солиғи, ягона ер солиғи, мулк солиғи, сув ресурсларидан фойдаланганлик солиғи, шунингдек, бошқа солиқ ва мажбурий тўловлар бўйича пеняларни ҳисоблаш тўхтатилиши, муассислар (қатнашчилар)нинг ихтиёрий тугатилаётган тадбиркорлик субъектининг мажбуриятини бажаришга

Тадбиркорларга қулайлик

йўналтирилаётган маблағидан солиқ олинмаслиги белгилаб қўйилган. Шунинг ҳам айтиб ўтиш жоизки, тадбиркорлик субъекти фаолиятини ихтиёрий тўхтатиш ва фаолиятини тиклаш тартиботи қонун ҳужжатларида белгиланган муддатларда тугалланмаган тақдирда юқорида қайд этиб ўтилган қарорда белгиланган солиқ имтиёзлари қўлланмайди.

Бу билан тадбиркорлик субъектларига кўпгина қулайликлар яратилиши билан бирга, низом талабларининг бузилишида айбдор бўлган шахслар ўзига юкланган вазифани бажармаганлиги ёки кредиторларга, муассисларга ёки учинчи шахсларга етказилган зарар учун қонун ҳужжатларига мувофиқ жавобгарликка тортилиши кўрсатиб ўтилди.

Нодирбек ХЎЖАБЕКОВ,
Шайхонтохур туман
солиқ инспекцияси
ХСХТТЭ шўъбаси катта
инспектори

Бахт — ҳалолликда

Кейинги йилларда мамлакатимизда шаҳарлар билан бирга қишлоқлар ободлиги йўлида ҳам кўпгина ибратли ишлар амалга оширилаётган. Ориятли, суяги меҳнатда қотган ишбилармонлар ва фермерлар сармояларидан бир қисмини юрт равнақи учун сарфлаб келишмоқда. Минг афсуски, топармон-тутармон, ўзига тўқ инсонлар орасида эл билан бойиш чинакам бахт эканлигини тан олмайдиган «ўзим бўлай»чилар ҳам топилиб туради.

Навбахор туманидаги «Баркут» маҳалласида яшовчи Юнус Раҳимов «Абдулла ота» фермер хўжалигини ташкил қилганда кўпгина эзгуликлар ҳақида орзу қиларди. Аммо хўжалик оёққа тура бошлаган сайин, истиқболни ҳалоллик йўлидан изламай қўйди. Юнусбой қишлоқда жойлашган чорвачилик фермасини 2003 йилда биржа савдоси орқали сотиб олди. Белгиланган 7.400.000 сўм ўрнига 5.110.800 сўм тўлаб, сўнгга жимгина елка қисиб юраверган. Кейинчалик эса, яна Республика кўчмас мулк биржаси Навоий вилоят филиали биржаси камомадли фермани Т.Тойировга 2.300.000 сўмга сотиб, растрата йўли билан талон-торож қилиб юборган.

Қаранг-а, «берарда чиқар жоним» деганларидек, фермер хўжалиги раиси Ю.Раҳимов 2003 йилдан 2008 йил бошига қадар солиқ инспекциясига тақдим этган ҳисоботларида хўжаликнинг товар айланмасини атайин камайтириб кўрсатган. Солиқ солинадиган объектларни яшириб, пенсия жамғармасига 1.257.300 сўм, ягона ер солиғидан 1.331.700 сўм, фойда солиғидан 77.800 сўм, қўшилган қиймат солиғидан 155.600 сўм, инфратузилмани ривожлантириш солиғидан 56 минг сўм, жами 2.878.400 сўмни тўламай давлат бюджетига зарар етказган.

Суд жараёнида барча зарарлар қопланиб, Ю.Раҳимов ЖКнинг тегишли моддалари билан айбдор деб топилиб, қилмишига яраша жазосини олди.

Фаррух УСМОНОВ,
Навоий вилоят прокуратураси
бўлим катта терговчиси

Пайшанба 5-феврал

03.05 Т/с «Большая любовь» (США)	06.00 Т/с «Сегодня утром» (США)	09.05 Т/с «Скорая помощь» (США)	10.25 «Чужие люди»	11.00 Т/с «Место под солнцем»	12.00 «Суд присяжных»	13.00 Т/с «Сегодня»	13.30 Т/с «Мангуст»	15.30 «Грязейшая история»	16.00 «Сегодня»	16.30 Т/с «Кодекс чести 2»	18.30 «Чрезвычайное происшествие. Обзор»	19.00 «Сегодня»	19.40 Т/с «Зверобой»	21.20 «К барьеру!»	22.30 «Ты не поверишь!»	23.00 «Сегодня»	23.25 Т/с «Адреналин»	00.25 «Аватары»	00.55 «Суд присяжных»	02.00 Х/ф «Зубастика 2: Особое издание» (США)	03.40 Просто цирк	04.10 Т/с «Кошмары и фантазии» (США)	05.05 Т/с «Без следа 6»	05.15 Т/с «Без следа 6»	08.00 М/ф «Жизнь с Луи»	09.30 М/с «Тройной зет»	10.00 М/с «Огги и тараканы»	10.30 М/ф «Дрожь», 8 с. (США)	11.00 Т/с «Мой ласковый и нежный друг»	12.00 Т/с «Мой ласковый и нежный друг»	13.00 Д/ф «Тайные знаки. В конце пути вас ждет инсценирование»	14.00 «Предсказания Марии Лейн»	14.30 Д/ф «Разрушители мифов»	15.00 Т/с «Вавилон 5», 3 с. (США)	16.00 Т/с «Вперед, в прошлое», 12 с. (США)	17.00 Т/с «Ангель», 89 с. (США)	18.00 Т/с «Дрожь», 9 с. (США)	19.00 Т/с «Вавилон 5», 4 с. (США)	20.00 Т/с «Крепкий орешек Дюэна», 18 с. (США)	21.00 Т/с «Вперед, в прошлое», 13 с. (США)	22.00 Д/ф «Тайные знаки. Я не могу этого выдержать»	23.00 Т/с «Охотники на монстров», 16 с. (США)	00.00 Т/с «Земляные врата», 15 с. (США Канада)	01.00 Х/ф «Синий», ч. 1. (США)	02.00 Т/с «Крепкий орешек Дюэна», 17 с. (США)	03.00 Т/с «Мой ласковый и нежный друг», 3 с. (США)	04.00 Х/ф «Красная роза», ч. 3. (США)	07.00 Т/с «Черный ворон», 63 с. (США)	08.00 «Клуб детективов»	08.55 Музыка	09.00 «Телемагазин»	09.30, 09.40, 09.55, 10.10, 10.30, 14.30, 21.00, 02.00 «Состар, состарившийся»	11.00, 16.00, 23.00 «Вне зоны»	11.30, 18.00 Т/с «Морская полиция: Спецотдел 4»	12.30 Х/ф «Контрабанда»	15.00, 19.00 «Судейные страсти»	06.30 Музыка	03.05 Т/с «Большая любовь» (США)	03.55 «Генерал Скобелев»	04.45 «Вести. Дежурная часть»	06.00 Т/с «Сегодня утром» (США)	09.05 Т/с «Скорая помощь» (США)	10.25 «Чужие люди»	11.00 Т/с «Место под солнцем»	12.00 «Суд присяжных»	13.00 Т/с «Сегодня»	13.30 Т/с «Мангуст»	15.30 «Грязейшая история»	16.00 «Сегодня»	16.30 Т/с «Кодекс чести 2»	18.30 «Чрезвычайное происшествие. Обзор»	19.00 «Сегодня»	19.40 Т/с «Зверобой»	21.20 «К барьеру!»	22.30 «Ты не поверишь!»	23.00 «Сегодня»	23.25 Т/с «Адреналин»	00.25 «Аватары»	00.55 «Суд присяжных»	02.00 Х/ф «Зубастика 2: Особое издание» (США)	03.40 Просто цирк	04.10 Т/с «Кошмары и фантазии» (США)	05.05 Т/с «Без следа 6»	05.15 Т/с «Без следа 6»	08.00 М/ф «Жизнь с Луи»	09.30 М/с «Тройной зет»	10.00 М/с «Огги и тараканы»	10.30 М/ф «Дрожь», 8 с. (США)	11.00 Т/с «Мой ласковый и нежный друг»	12.00 Т/с «Мой ласковый и нежный друг»	13.00 Д/ф «Тайные знаки. В конце пути вас ждет инсценирование»	14.00 «Предсказания Марии Лейн»	14.30 Д/ф «Разрушители мифов»	15.00 Т/с «Вавилон 5», 3 с. (США)	16.00 Т/с «Вперед, в прошлое», 12 с. (США)	17.00 Т/с «Ангель», 89 с. (США)	18.00 Т/с «Дрожь», 9 с. (США)	19.00 Т/с «Вавилон 5», 4 с. (США)	20.00 Т/с «Крепкий орешек Дюэна», 18 с. (США)	21.00 Т/с «Вперед, в прошлое», 13 с. (США)	22.00 Д/ф «Тайные знаки. Я не могу этого выдержать»	23.00 Т/с «Охотники на монстров», 16 с. (США)	00.00 Т/с «Земляные врата», 15 с. (США Канада)	01.00 Х/ф «Синий», ч. 1. (США)	02.00 Т/с «Крепкий орешек Дюэна», 17 с. (США)	03.00 Т/с «Мой ласковый и нежный друг», 3 с. (США)	04.00 Х/ф «Красная роза», ч. 3. (США)	07.00 Т/с «Черный ворон», 63 с. (США)	08.00 «Клуб детективов»	08.55 Музыка	09.00 «Телемагазин»	09.30, 09.40, 09.55, 10.10, 10.30, 14.30, 21.00, 02.00 «Состар, состарившийся»	11.00, 16.00, 23.00 «Вне зоны»	11.30, 18.00 Т/с «Морская полиция: Спецотдел 4»	12.30 Х/ф «Контрабанда»	15.00, 19.00 «Судейные страсти»	06.30 Музыка	03.05 Т/с «Большая любовь» (США)	03.55 «Генерал Скобелев»	04.45 «Вести. Дежурная часть»	06.00 Т/с «Сегодня утром» (США)	09.05 Т/с «Скорая помощь» (США)	10.25 «Чужие люди»	11.00 Т/с «Место под солнцем»	12.00 «Суд присяжных»	13.00 Т/с «Сегодня»	13.30 Т/с «Мангуст»	15.30 «Грязейшая история»	16.00 «Сегодня»	16.30 Т/с «Кодекс чести 2»	18.30 «Чрезвычайное происшествие. Обзор»	19.00 «Сегодня»	19.40 Т/с «Зверобой»	21.20 «К барьеру!»	22.30 «Ты не поверишь!»	23.00 «Сегодня»	23.25 Т/с «Адреналин»	00.25 «Аватары»	00.55 «Суд присяжных»	02.00 Х/ф «Зубастика 2: Особое издание» (США)	03.40 Просто цирк	04.10 Т/с «Кошмары и фантазии» (США)	05.05 Т/с «Без следа 6»	05.15 Т/с «Без следа 6»	08.00 М/ф «Жизнь с Луи»	09.30 М/с «Тройной зет»	10.00 М/с «Огги и тараканы»	10.30 М/ф «Дрожь», 8 с. (США)	11.00 Т/с «Мой ласковый и нежный друг»	12.00 Т/с «Мой ласковый и нежный друг»	13.00 Д/ф «Тайные знаки. В конце пути вас ждет инсценирование»	14.00 «Предсказания Марии Лейн»	14.30 Д/ф «Разрушители мифов»	15.00 Т/с «Вавилон 5», 3 с. (США)	16.00 Т/с «Вперед, в прошлое», 12 с. (США)	17.00 Т/с «Ангель», 89 с. (США)	18.00 Т/с «Дрожь», 9 с. (США)	19.00 Т/с «Вавилон 5», 4 с. (США)	20.00 Т/с «Крепкий орешек Дюэна», 18 с. (США)	21.00 Т/с «Вперед, в прошлое», 13 с. (США)	22.00 Д/ф «Тайные знаки. Я не могу этого выдержать»	23.00 Т/с «Охотники на монстров», 16 с. (США)	00.00 Т/с «Земляные врата», 15 с. (США Канада)	01.00 Х/ф «Синий», ч. 1. (США)	02.00 Т/с «Крепкий орешек Дюэна», 17 с. (США)	03.00 Т/с «Мой ласковый и нежный друг», 3 с. (США)	04.00 Х/ф «Красная роза», ч. 3. (США)	07.00 Т/с «Черный ворон», 63 с. (США)	08.00 «Клуб детективов»	08.55 Музыка	09.00 «Телемагазин»	09.30, 09.40, 09.55, 10.10, 10.30, 14.30, 21.00, 02.00 «Состар, состарившийся»	11.00, 16.00, 23.00 «Вне зоны»	11.30, 18.00 Т/с «Морская полиция: Спецотдел 4»	12.30 Х/ф «Контрабанда»

7

[illegible]

НУЖ (номаълум учувчи жисм)лар, ўзга сайёралик келгиндилар ҳақидаги миш-мишлар тез-тез кулоққа чалиниб туради. Бугун уларнинг қай бирига ишонишининг ҳам билмайсан. Гувоҳларнинг ваҳимали, бир-бирига қовушмаган ҳикоялари ўз йўлига. Бу баҳсларга илм-фан кишиларининг ҳам қўшилмаётгани, улар ўртага ташлаётган жиддий тахминлар ҳар қандай одамни ҳам ўйлантириб қўяди.

«Келгинди»ми ё маймун?

НУЖлар муаммоси билан профессор Валерий Бурдаков қарийб ярим асрдан буён шуғулланиб келади. Ўзга сайёраликларнинг Ерга ташрифи ҳақида жўяли хулоса айтиши мумкин бўлган камёб шахслардан бири.

— Учар ликопчалар бор гапми ёки шунчаки миш-мишми? — сўраймиз Валерий Павловичдан.

— Бор гап! — дейди у. — Фақат истисно тариқасида бир гапни айтишим керак: гувоҳлар кўзига НУЖ бўлиб кўринаётган учар жисмларнинг 90 фоизи оддий самолёт, ракета, Ер йўлдошлари, шар-зондлардир. Янглиш тасаввур туфайли НУЖ деб аталаётган воқеликнинг аслида нима эканлигини тажрибасиз кузатувчилар билишмайди. НУЖлар учинмайди! Уларни бизга учаётгандай қилиб кўрсатишади!

Учувчи аппаратлар муҳандис-конструктори ўлароқ миш-мишларга, осмонда пайдо бўлаётган ғалати жисмларга эътибор бермаслигим мумкин эмас эди. 1959 йили Москва авиация институтини тамомлагандан кейин С.Королёв конструкторлик бюросининг истиқболли лойиҳалар бўлимида ишлай бошладим. Кунлардан бир кун СССР ҳудудига НУЖлар устида олиб борилган кузатувларга доир ҳужжатлар билан танишишга рухсат сўрадим. С.Королёв рухсатномага қўл қўйиб берди. Мен ҳарбий учувчилар, авиадиспетчерлар, инженерлар — учиб кетаётган самолётлар чирогидан шунга ўхшаш жисмлар чирогини ажрата оладиган барча гувоҳларнинг кўрсатмалари билан танишиш имконига эга бўлдим.

Пулково архивида нималар йўқ эди дейсиз. Фақат ўзга сайёрадан келган кема даргалари-ю уларнинг одамлар билан мулоқоти ҳақида маълумот етишмасди холос.

— 1947 йили АҚШнинг Розуэл деган овлоқ бир жойда ҳалокатга учраган НУЖ ҳақида нима дея оласиз? Янглишмасак, ўшанда НУЖ учувчисини ёриб ҳам кўришган...

— Сиз ушбу воқеа ҳақида суратга олинган ҳужжатли филми назарда тутаясиз. Комил ишонч билан айтманки, бу сохта ҳужжат. АҚШнинг Нью-Мексика штатида немисларнинг ўлжа олинган «ФАУ-2» ракетасини синовдан ўтказишга ётганда у траекториядан чиқиб кетиб, аллақандай бир фермернинг Розуэл яқинидаги даласига бориб тушади. Синов ўтказилганини гувоҳлардан сир тутиш учун ҳарбийлар ўзга сайёрадан келган кема ҳалокатга учради деб қўя қолишган. Бор гап шу! Ҳалок бўлган учувчилар ҳақидаги миш-мишлар ҳам мана шу воқеани ҳаспўшлаш учун тўқиб чиқарилган. Биология фанидан бохабар разведкачиларимиз НУЖ учувчилари деб оммага тақдим этилган яшил одамчалар аслида бош

жунлари тап-тақир қилиб олиниб, яшил рангга бўялган маймунлар эканлигини аниқлашган.

— Ҳақиқий НУЖлар бўлишини инкор этасизми?

— Жамики коинот учун ягона физика қонунлари амал қилади. Бундан келиб чиқадиган хулоса шуки, кема қанақа мустақкам эритмадан куйилган бўлмасин, атмосферада у бир дақиқада минг километр тезликда ҳаракатлана олмайди — бундай катта тезликда ҳар қандай жисм эриб кетиши турган гап. Бундай тезликда кема бирданига аввало 90 градусга, 180 градусга эса умуман бурилиши

лар бизга нисбатан яқинроқ, дейлик Марсда ёки Юпитер йўлдоши Европада ҳам бўлиши мумкин. Қизил сайёранинг чуқур пучмоқларида ҳарорат ҳам, атмосфера босими ҳам худди Ер сатҳидагидек. Европада об-ҳаво шароити Ойдагидек эслатади, фақат Ойда сув кўпроқ, бу дегани у ерда ҳаёт ҳам, ҳатто ақлли мавжудот ҳам бўлиши мумкин. Яна бир гап: Марсдаги вулқон чўққиларининг бирида эни 100 метр келадиган думалоқ шаклдаги туйнук топилган. Эҳтимол, бу шахтага олиб тушадиган йўлнинг бошланишидир. Европада ҳам худди шундай узундан-узун қувурлар, «карьер»лар билан «тилкаланиб» ташланган. Суратга қараб хулоса чиқарадиган

НУЖни қирувчи самолёт қувишга тушди. Шанхайлик учувчи Мао Хеугён орадан уч кун ўтгач бу воқеа ҳақида шундай деди: «...олдинда, ўнг тарафда учиб бораётган ёрқин жисмга кўзим тушиб қолди. Соатиға 900 километр тезликда учиб унга яқинлаша бошладим. Соат миллари бу пайт 19.57 ни кўрсатиб турарди. Орадан икки дақиқа ўтгач жисм пастлашишдан тўхтаб, энди юқорига кўтарила бошлади. Юқориларга тезлиги пастлашишга қараганда анча катта эди.

Орадан 45 сония ўтар-ўтмас у кўздан ғойиб бўлди, жисмини қувиб етишга ожизлик қилиб қолдим».

Худди шу НУЖ Чжэцзян

бўлганини аниқлаганда бошланган. Ердан қараганда, объект гумбакли кўзқоринга ўхшаб кетар, ясси остида ёрқин оловли нуқталар айланарди. Текширувлар шуни кўрсатдики, учар жисмлар пайдо бўлган районда на йўловчи ташувчи, на ҳарбий самолётлар бўлган.

База командири Ли учар жисмларни Ерга қўндириш учун ҳавога қирувчи самолётни кўтариш ҳақида буйруқ олган. Самолёт 1000 метр масофада яқинлашганда объект кутилмаганда шиддат билан юқорига кўтарилиб, «қўлдан чиқиб» кетган.

Икки йил аввал Гуйчжоу провинцияси раҳбарияти уфо-

мумкин эмас. Фазода бундай тез эврила билиш лаёқати бор нарсанинг нима эканлиги ҳақида ўйлай-ўйлай шундай хулосага келдимки, бу шўълалар ўйини экан. Эҳтимол, бу шўълаларнинг модификациялаштирилган муқобили лазер ёрдамида юзага келадиган улкан тасвирдир.

— Демак, НУЖ никоби остида бизга нурлар ўйинини намойиш этишяётган экан-да. Билсак бўладими, ўша томоша кўрсатувчининг ўзи ким?

— Ҳамма гап шунда. Ҳозирча унинг ким эканлигини бирор кимса билмайди. Фақат бир нарсаси бундай «кинопрокат» бизнинг тамаддундан илгарилар кетган дунёлардагина бўлиши мумкин. Эҳтимол, улар бизни нималаргадир ўргатишмоқчи бўлишяётгандир. Мавжудликларига мен заррача шубҳа қилмайдиган ўзга сайёраликлар бизга 30 километр баландликдан кино намойиш этишмоқда. У ерда шамол йўқ, шунинг учун 3-5 километр баландликда биз кўраётган тасвирлар аниқ-тиник, барқарордир.

— «Келгинди»лар қаерлик деб ўйлайсиз? Балки улар биз билмаган дунёлардандир?

— Ортикча хаёлпарастликка берилмайлик. Ақлли мавжудот-

бўлсак, улар Ёкутистондаги олмос конларини эслатади, объектлар, уларнинг кесишган нуқталари айқаш-уйқаш эмас, жуда ўйлаб, режали тартиб берилган.

Тутқич бермас

«ликопча»

Хитой ҳарбий ҳаво кучлари яқинда бундан 20 йил аввал суратга олинган НУЖ парвози ҳақидаги видеоёзувни намойиш этди. Хитойликларнинг шов-шувли хабари деярли барча ахборот агентликлари орқали тарқатилса-да, мазкур воқеага ҳеч қандай изоҳ берилмади. Воқеа тафсилоти эса қуйидагича: 1987 йилнинг 27 августидан Шанхай аҳли ғалати бир ходисанинг гувоҳи бўлди. Воқеа гувоҳларидан бири журналист Яо Кан

ҳикоя қилади: «Тахминан соат 19.50 да осмонда ликопча шаклидаги ёйсимон қизил-сарик ёруғлик пайдо бўлди. Ёруғлик узра шакл-шамойили муҳкам алланима осилиб турарди. Кутилмаганда у жуда катта тезликда пирпираб айлана бошлади ва бирданига кўздан йўқолди».

Шанхай университетининг ўқитувчиси Жэнг Женьонг эса бу воқеани бундай таърифлайди: «Сариқ объект нурланаётган ҳалқадан иборат бўлиб, ўта ёрқин нуқта атрофида чарх урарди. Учта шохли спирал шаклидаги бу жисм тахминан ҳар икки сонияда бир марта айланарди».

НУЖни кимдир видеотасвирга туширган экан. Воқеа жойида ҳозир нозир бўлган ҳарбийлар видеотасвирни ўша заҳотиёқ олиб қўйишди.

вилояти устидан ҳам учиб ўтган. Осмонда худди кундуздагидек ёрқин йўлак пайдо бўлиб, ердаги симчирокларнинг ҳаммаси ўчиб қолди. «Синхуа» агентлиги эртаси НУЖ учиб ўтганда аҳоли қўл соатлари юришдан тўхтаб қолганини хабар қилди.

1987 йил 2 сентябр куни НУЖ ҳақидаги хабар ҳатто «Известия» газетасида ҳам пайдо бўлди. Мазкур хабарга Шанхай метеорология бошқармаси илмий ходими Шу Цзясин ғалати изоҳ берган: «Мазкур жисм метеорит муз бўлиши эҳтимолдан холи эмас. Бундай жисмлар самодда бошқа метеоритлар билан тўқнашиб кетганда кучли ишқаланишдан иссиқлик ва ёруғлик ҳосил бўлади. Бу иссиқлик ва ёруғлик қоронғуликда ярқираб кўзга ташланади. Муз бўлаги тез эриб кетгани учун кўзга кўринган нарсаси ҳам ғойиб бўлади-қўяди».

Кулгили хулоса. Қирувчи самолёт НУЖ изига тушиб, қувганини метеоролог қаердан ҳам билсин.

Хўш, Шанхай осмонида пайдо бўлган жисм ўзи нима эди? «Сир ошкор этилган» бўлса-да, бу саволга ҳамон жўяли жавоб йўқ. Ўша воқеадан уч-тўрт кун ўтгач Хитой фанлар академияси вакили журналистларга қўруқчила қилиб, биз унинг самолёт ҳам, метеорит ҳам, комета ҳам эмаслигини аниқ айта оламиз деди холос.

1990 йилнинг 19 октябрида «келгинди»лар яна Шанхай осмонида пайдо бўлди. Қирувчи самолётлар учувчиларининг айтишича, учар жисмлар чет эл фантастик филмларидаги аппаратларга ўхшаб кетарди. «Алоқа» Хэбей провинциясидаги тўртта радар станцияси учувчилар машқ қиладиган Чанчжоу ҳарбий базаси устида номаълум учар жисмлар пайдо

логия тадқиқот маркази қуриш учун Тайваннинг номаълум компаниясидан 160 млн. юан (20 млн. доллар атрофида) миқдорда маблағ олди.

Марказни қуриш учун Байюн вилоятидан жой танлашди. 1994 йилнинг 30 ноябрида қоровуллар тунда бу жойда «иккита ёруғлик манбаи», кейин ранги сарикдан яшилга, яшилдан қизилга турлашиб турувчи иккита ёрқин думли шар пайдо бўлганини кўришганди. Объект қоровуллар бошидан тезорар поездлардек кулоқни қоматга келтирадиган даражада шовқин солиб ўтганди. «Учар поезд» дарахтларнинг тепа шохларини қирқиб ўтиб, ортидан 150-300 метр кенгликда тўнқалар ўрмонини қолдириб кетганди. Мафкор бу кўчининг танлаб «иш» кўрсатгани қизиқ: «учар поезд» йўлида пайдо бўлган телеграф симёночларининг бирортасига зарар етказмаган!

— Бунақа катта энергия кўп фалокат келтириши мумкин эди. Омадимиз бор экан! — дейди уфолог Ши Ли. — НУЖ вагонсозлик заводи устидан учиб ўтди. Йўлида учраган вагонларнинг томини ҳар томонга улоқтириб ташлади. Вагонларнинг бир қисмини ўрнидан кўзгатди, темир устунларни гугурт чўпидек синдириб ташлади.

Бундай воқеалар округнинг бошқа ҳўжаликларида ҳам содир бўлган. Демак, уфология маркази учун жой танлашда янглишилмаган. Умуман олганда, статистика маълумотларига қараганда, осмонда пайдо бўлаётган «ликопча»ларнинг ҳар бештадан бири Хитойга тўғри келади. Ушбу мамлакат тадқиқотчиларни хали кўп мўъжизалар билан ҳайратга солса ажаб эмас...

Хориж матбуоти хабарлари асосида Р.МУҲАММАДИЕВ тайёрлади

**Таниқли адабиётшунос, адиб,
филология фанлари доктори, про-
фессор ва бир қанча халқаро муко-
фотлар совриндори Пирмат ШЕРМУ-
ХАМЕДОВнинг «Даҳонинг туғилиши
ёхуд Абу Райхон Беруний қисмати»
асарида қомусий олим Абу Райхон
Беруний ҳаёти ва ижодининг кўп
қирралари қаламга олинган.**

Куйида ушбу асардан парча эълон қилинмоқда.

...998 йил. Ёз тугаб, ариқларда сув тиниклашиб қолганди. Катдан чиққан қарвон ўн беш кун йўл юриб, тонг саҳар Журжонга етиб келди.

Хос мулозимлар қарвоннинг қачон келишини билган шекилли, сўраб-суриштириб, дарров Абу Райхонни топиб олишди. Маълум бўлишича, унга надимлар яшайдиган даҳада шинам қурилган уйлардан бирини тайёрлаб қўйишган экан.

Мулозимлар эртаси кун Абу Райхонни саройга олиб боришди. Ислимий нақшлар билан безатилган кенг хона. Бир пайт тўрдаги эшик очилиб, бўйи ўртадан пастроқ, кичик жуссали, қуюқ қошли Қобус ибн Вашмгир чиқиб келди. Бошида турли хил жавохирлар қадалган симобий салла. Бармоғида ёқут кўзли тилла узук товланади.

Абу Райхон қўл қовуштириб, амирга яқинлашди ва таъзим бажо этди.

— Хуш келибдилар? Қийналмадиларми? Таклифимни қабул қилганингиз учун миннатдорман.

Қобус ибн Вашмгир меҳмонни ичкари бошлади. Унинг орқа-олдида ногул соқчи йигитлар саф тортишди. Булар амирнинг сафар чодирини ҳам шарпа сингари сассиз пайдо бўлиб қоладиган, кўринишидан оддий фуқароларга ўхшаб кетадиган тансоқчилари эди. Улар амирнинг дўстларини ҳам, табиийки, душманларини ҳам махфий равишда кузатиб юришади. Мана шу айғоқчи ва соқчилар боис аксар ҳолларда қопчиқ-қопчиқ тилла тангалару янги амаллар ваъдаси туфайли кечаги рақиблар эртаси дўстларга айланадилар. Тан соқчилар ҳар эҳтимолга қарши бир-бирларини ҳам зимдан пойлаб юришади. Уларнинг хизмати вақти билан амир томонидан сийлаб турилади. Одатда бундай одамларга тор доираларда секингина пичирлаб: «ёлғиз ҳукмдорга итоат этиб, фақат унинг ҳар бир сўзини фарзи-айн бажарилиши шарт бўлган фармон ўрнига қабул қилувчилар» дейишади.

Қобус ибн Вашмгир фил суягидан ўймакор қилиб ишланган

тилла тахтга секин келиб ўтирди. Унинг ўнг ёнидан юз тузилиши, кўз қарашлари амирга ўхшаб кетадиган ёшгина аёл жой олди. Ёноқлари нақшин олмадай қип-қизил, кўзлари кўм-кўк, тилларанг сочлари елкасини қоплаб турган бу жувон Қобус ибн Вашмгирнинг суюкли қизи Заррин Гису эди. Айтишларича, у яқинда қайинотаси, саркарда Ҳабиб Иброҳимнинг вафотидан кейин эрини ташлаб, падарининг олдида қайтиб келган эмиш. Афтидан, малика бу воқеадан унчалик қайғуга ботмаган кўринади.

Абу Райхон амирга яқиндагина ёзиб тугатган «Оқ кийимлилар ва қарматийлар тарихи» китобини тух-

— таъзим қилди Абу Райхон.

Қобус ибн Вашмгирнинг юзи ёришди.

Мана Абу Райхон Берунийнинг Журжонда яшаётганига ҳам олти ойдан ошиб кетди. Амирнинг саройида ҳар кун девоконишлари тугагач,

«Вазир бўлсанг, давлатининг ярмини бераман...»

фа қилди. Қобус ибн Вашмгир чарм муқовали китобни қўлига олиб, бир неча мuddат варақлаган бўлди, сўнгра уни қизига узатди.

Амир қафларини секингина бир-бирига урган эди, тўрдаги эшик сассиз очилиб, хушсурат, заррин камар боғлаган мулозим кириб келди ва қўлидаги кимхоб чопонни Абу Райхоннинг елкасига ташлади. Меҳмон миннатдорлик билдириш учун оғиз жуфтлаётганини кўрган амир қўл ишораси билан уни тўхтатди.

— Ҳожати йўқ. Илло, сен бугундан бошлаб сарой мунажжими этиб тайинландинг. Шу боис илми нуҷум ишлари билан боғлиқ барча ташвишларни ўз зиммангга олгин, ўзинг истаган китобни истаган юртингдан келтир, мен симу зарни аямайман. Тилмочларга китоблар танлаб беришни ҳам унутма...

— Бу мен учун улкан шараф, — деди Абу Райхон хиёл таъзим қилиб.

— Билиб қўйинг, — дея суҳбатга аралашди Заррин Гису. — Падари бузрукворим илму урфон аҳли мажлисини «Байтул ҳикма» деб атайдилар.

— Бағоят шарафли ном,

уламо, фузало ва удабонинг қизгин гурунги бошланади.

Бугун ҳам ҳар галгидек илму урфон аҳли йиғилган. Тахтда савлат тўкиб ўтирган Қобус ибн Вашмгир хона деворларига ишланган расмларга тикилганча чуқур ўйга толган. У бир оздан сўнг бошини хиёл кўтариб, чап ёнида ўтирган вазирга юзланди:

— Бугун йиғин бўлмайди. Илму урфон аҳли кетиши мумкин. Фақат Абу Райхон бу ерда қолсин.

Барча чиқиб кетгач, юзи ва қовоқлари шишиб, кўзлари ичига ботиб кетган амир алломани ўз ётоғи томон бошлади.

— Кеча ёмон туш кўрибман, — деди аламли овоз билан Қобус ибн Вашмгир. — Тушимда мункарнакир қошимга келиб, «Фурсат бўлди» дейётганмиш... Бариси Оллоҳга аён. Бироқ... менинг яшагим келади...

Амирнинг аҳволини кўриб, ичи ачиб турган Абу Райхон унинг сўнгги сўзини эшитаркан, беихтиёр равишда «агар сарвари олам кўпроқ тоза ҳавода бўлиб, жисмоний

юмушлар билан машғул бўлганларида, мутлақо бошқача тушлар кўрган бўлардилар», деган фикр ўтди хаёлидан.

— Сарой табиблари не демоқдалар? — эҳтиёткорлик ила сўради Абу Райхон.

— Таассуфки, улар бутунлай эс-хушларини йўқотиб қўймиш... Берган маслаҳатлари шикорга чиқинг-у, отда юринг... дан нари ўтмаётир.

Абу Райхон дил-дилида сарой табибларини алқаб қўйди. Бироқ амирнинг мақсади не? Ҳарқалай битта-иккита табиб устидан шикоят қилиш эмасдир?!

— Абу Райхон, нима демоқчи экан-лигингни тушунмаяпман.

— Улар Оллоҳни тан оладилар.

— Тўғри. Аммо улар Оллоҳ битта, шундай экан, унинг номи ҳам битта бўлиши керак дейишади.

— Уларнинг даъволарича, эмишки ҳар битта одам Оллоҳнинг борлигини ҳам қалби, ҳам ақли билан тан олиши, аммо ҳар бир қадамни ўйлаб босиши керак. Бунинг нимаси ёмон?

— Улар Оллоҳ ҳам одамсифат бир махлуқ дейишади.

— Мен уларни тўла оқламоқчи эмасман. Аммо хурфикрлиги учун зиндонбанд қилиниши шартмикан? Ахир улар ҳам одам, улар ҳам бошқа одамларга ўхшаб янглишадилар, куладилар, йиғлайдилар, орзу-ҳавас қиладилар, Оллоҳни ҳам ўзларича севадилар. Ҳаммининг севгиси бир хил бўлса... Билмадим... Бу Оллоҳга ҳам ёқмаса керак. Қолаверса, ҳар ким мукаммал инсон бўлишни хоҳлайди. Беайб Парвардигор деб шуни айтсалар керак.

Устозим Абу Наср ибн Ироқдан бир воқеани эшитганман: Ривоят қилишларича, юнон файласуфи Димокритус Эронга саёҳат қилган. Шу пайтлари шаҳаншоҳ Доронинг сеvimли рафикаси вафот қилган экан. Рўй берган воқеадан чуқур қайғу, ғамга ботган ҳукмдор нима қилиб бўлса ҳам маликанинг қайта «тирилиши»ни орзу қилади. Шунда унга надимлари «Бу иш фақат Димокритуснинг қўлидан келади», дейишади. Бу таклифни эшитган шаҳаншоҳ олимни саройига таклиф қилади ва унга шундай дейди:

— Маликани тириштириб бериш қўлингдан келадими?

Димокритус бир пас ўйланиб, сўнгра дейди:

— Битта шарт билан...

— Розиман.

— Агар шаҳаншоҳ ўз яқинларидан айрилиб, ғам-алам тортмаган уч кишини топиб, уларнинг номларини марҳуманинг қабр тошига ёздирса, малика ўша заҳоти қайта тирилади. Шох Доро мамлакатнинг тўрт томонига чопар юбориб, «ўз яқинларидан ажралиб ғам чекмаган уч одам»ни тинимсиз излайди, аммо ундай кишини, барибир, топа олмайди.

Ўз ҳикоясини тугатган Абу Райхон «Амир нима деркин?» деган маънода Қобус ибн Вашмгирнинг юзига тикилиб қаради. Амир бир мuddат сукут сақлаб, деди:

— Ўйлаб кўраман. Балки эрта ё индин зиндонбанд қилинган муътазилийларни ҳибсдан озод қиларман.

Кўприklar дунёни англаш воситасидир. Нариги сохил доим ўзига тортади. Айтишади-ку, қаерда сен йўк бўлсанг, ўша ер яхши туюлаверади. Бугун кўприklar дунёни англаш воситасидан вақтни тежаш, фойда олиш воситаси ҳамда йўлларнинг бир қисмига айланган.

Дунёнинг энг машхур кўприklари

АКАШИ-КАЙКИО, Япония: дунё бўйича устунлари оралиғи энг катта бўлган осма кўприк. Устунлар оралиғи 1991 метр бўлган осма кўприк Авадзи ва Хонсю ороллари бирлаштириб туради. Унгача оролдан оролга паром орқали ўтиларди. Бироқ 1955 йилда паром кучли тўфон натижасида ағдарилиб, 150 кишининг умрига зомин бўлди. Уларнинг аксарияти ёш болалар эди. Шундан сўнг осма кўприк куриш ишлари бошлаб юборилди. 12 йил давом этган курилишга жами 5 млрд. доллар сарфланиб, курилиш ишлари 1997 йилда ортиғи билан адо этилди. Харажатларни қоплаш мақсадида кўприкдан ўтиш пулли қилиб қўйилди. Кўприкнинг бир томони-га ўтиш 2300 иен ёки 20 доллар этиб белгиланди. Қизиги, ҳозир ҳам пулли тежаш мақсадида аксарият хайдовчилар ҳақи анча арзон бўлган эски паромдан фойдаланишмоқда. Кўприкнинг умумий узунлиги 3911, баландлиги 65 метр бўлиб, автомобиллар олти қатор бўйича ҳаракат қилади.

БОСФОР (Туркия) орқали ўтган кўприк Европа ва Осиёни бирлаштириб туради. Кўприк курилган 1973 йилда дунёда узунлиги бўйича 4-ўрин, ҳозир эса 13-ўринни эгаллайди. Узунлиги 1560, эни 39, денгиз сатҳидан баландлиги 64, устунлари оралиғи эса 1074 метрни ташкил этади.

Кўприкнинг 6 қаторли йўли бўлиб, кунига 180 минг автомобил ўтади. Ўтиш ҳақи икки доллар бўлиб, фақат бир томонга — Европадан Осиёга ўтишда ундирилади. Курилишга 200 млн. доллар сарфланиб, 35 нафар инженер ва 400 нафар ишчи тер тўккан.

КОНФЕДЕРАЦИЯЛАР кўприги (Канада). Муз билан қопланган сув устидан ўтказилган дунёдаги энг узун кўприклардан биридир. XIX асрнинг иккинчи ярмида Шахзода Эдуард ороли конфедерацияга қўшилгач, федерал ҳукумат оролликларга кўприк қуришни ваъда қилди. Бироқ у 1997 йили, орадан 124 йил ўтгач амалга ошди. Унгача маҳаллий аҳоли чанғи, чана ва қайиқдан, 1917 йилдан бошлаб эса паромдан фойдаланиб келган.

Узунлиги 12,9 км. бўлган кўприкни қуриш учун ҳукумат Канаданинг «Strait Crossing Bridge Ltd. (SCBL)» консорциуми билан битим тузди. Қурилиш учун 1 млрд. доллар сарфлаган SCBL ҳукуматдан 44 млн. доллар миқдорида субсидия олди ҳамда кўприкка 2032 йилгача хизмат кўрсатиш ҳуқуқини қўлга киритди. Бу муддат ичида SCBL йўлдан фойдаланиш ҳақини ўзи белгилайди.

Бу маблағнинг бир қисми паром қатнови бекор қилиниши муносабати билан «Marine Atlantic» компанияси кўрадиган зарарни қоплашга йўналтирилади.

Кўприкни томоша қилиш учун йилига 1 млн. дан ортиқ турист ташриф буюради. Ундан фойдаланиш учун ҳақ фақат оролдан келувчилардан ундирилади: автомобиллар учун 40,5, мототранспорт учун эса 16,25 Канада доллари.

МИЙО кўприги. Франция. Дунёдаги энг баланд осма кўприк.

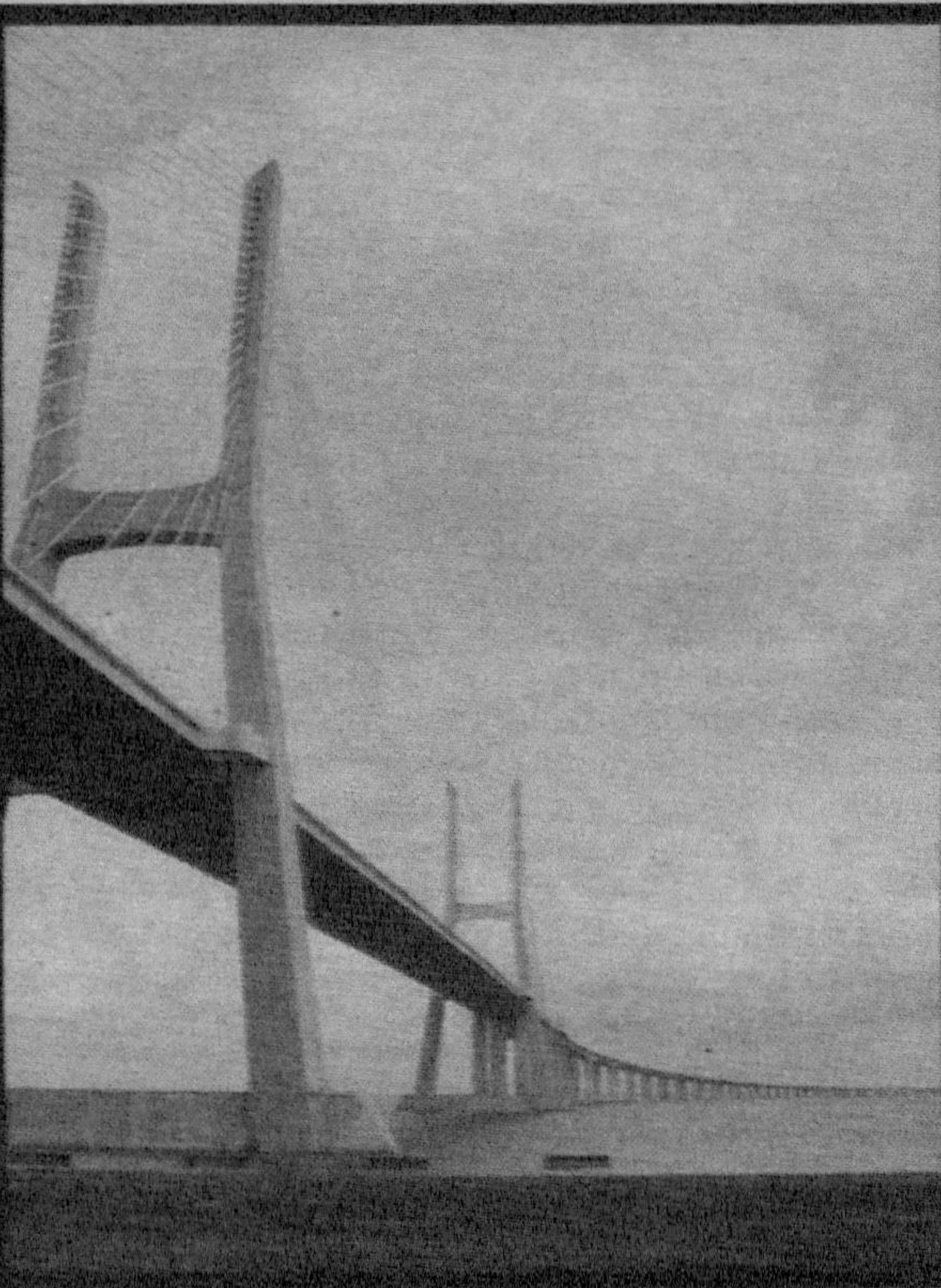
Уни француз инженерлари англиялик меъмор Норман Фостер билан ҳамкорликда қуришган.

Ердан энг баланд нуқтаси 343 метр бўлиб, Эйфел минорасидан баланд, Эмпайр стейт билдингдан 38 метр паст. Кўприк 2004 йилнинг декабрида очилган. Унинг шарофати билан парижликлар пойтахтдан Уртаер денгизи ва Испанияга ўз машиналарида арзонгаровга етиб оладиган бўлишди. Кўприкнинг эни 32 метр бўлиб, ундан суткасига 10 мингдан 25 минггача автомобил ўтади.

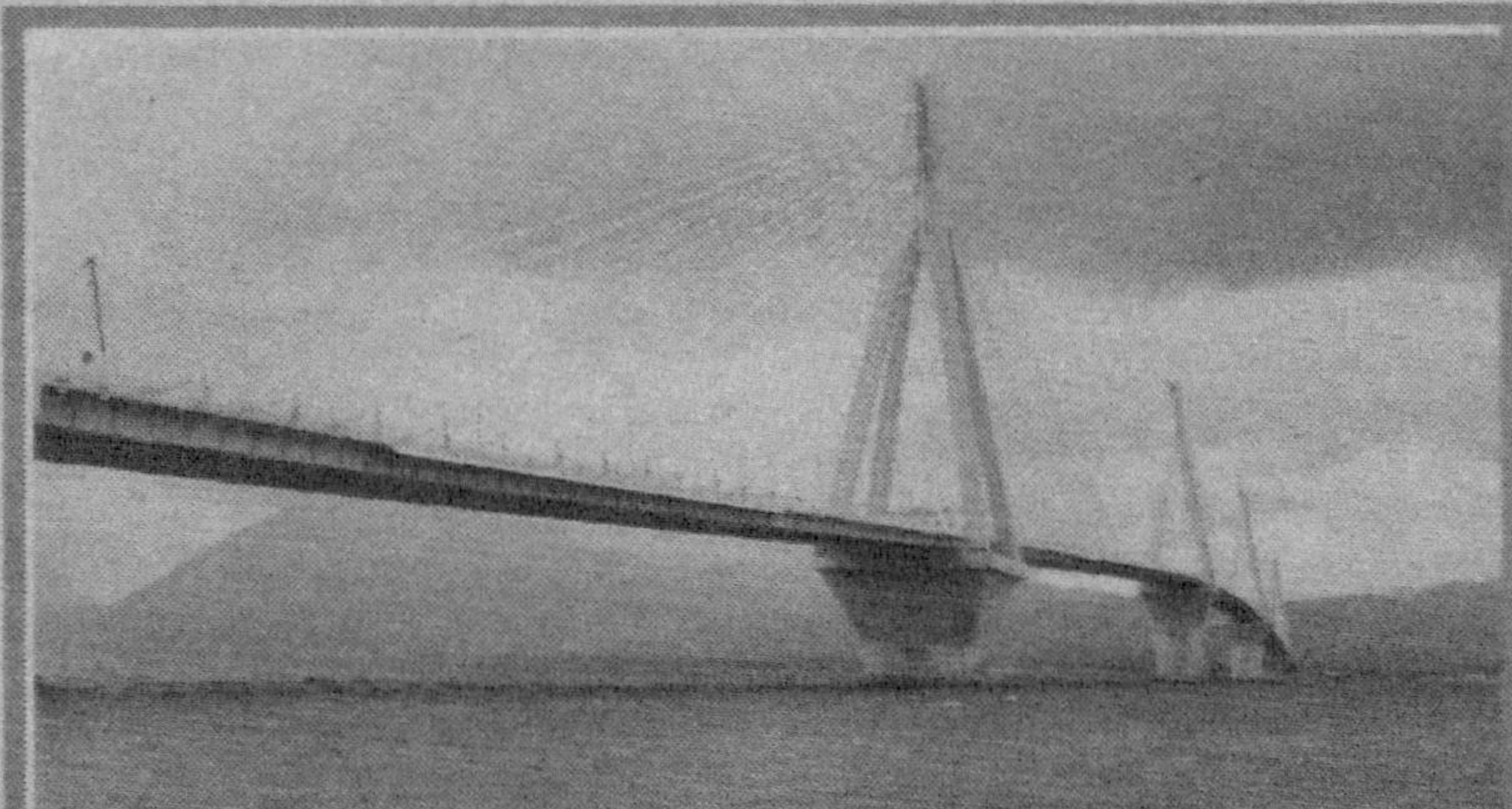

дан Хиндистонга денгиз йўли очганлигининг 500 йиллигига бағишлаб ишга туширилган. Автомобиллар олти қаторли йўлда катнайди. Агар уларнинг сони 52 мингдан ошса, йўлаклар сони олтидан саккизга етказилади. Энг чуқур таянч устуни 95 метр сув остида жойлашган.

Кўприкни лойиҳалаштиришга 18 ой, қуришга ҳам шунча вақт кетган. Курилишда 3300 киши ишлаган. Кўприкнинг эксплуатация муддати 120 йил. У соатига 250 км. тезликдаги самолётга, Лиссабонда қайд этилган энг кучли — 8,7 балли зилзиладан 4,5 баробар кучли ер силкинишига дош бера олади. Кўприкдан ўтиш ҳақи 2,15 евро бўлиб, фақат кўприкнинг шимолий томонидан келаётганлардан ундирилади.

ВАСКО ДА ГАМА (Португалия) — Европадаги энг узун кўприк. Унинг узунлиги 17,2 км. 1998 йил март ойида Васко да Гама Европада

РИО-АНТИРИО кўприги (Греция). Дунёдаги энг узун осма кўприк ҳисобланади. У Рио ва Антирио шаҳарларини боғлаб, узунлиги 2882 метрни ташкил этади. Кўприкнинг расмий номи ўтган асрдаёқ кўприк қурилиши зарурлигини таъкидлаган бош вазир шарафига «Харилаос Трикоупис» деб аталади. Аммо ўшанда бунинг учун маблағ ҳам, техника ҳам йўқ эди.

Кўприкни 2004 йилги Афина олимпиадаси очилишидан бир ҳафта олдин фойдаланишга топшириш учун 630 млн. евро талаб қилинарди. Ушбу маблағ масаласида Евроиттифоқ қарашиб юборди. Биринчи бўлиб ундан олимпия машъаласини кўтарган спортчилар ўтишди. Эртасигаёқ автомобиллардан 10,5 евро, мотоцикллардан 1,7 евро ҳақ олинадиган бўлди.

Кўприк мукамал инженерлик лойиҳаси сифатида баҳоланади, чунки бу жойда чуқурлик 65 метрни ташкил этиб, кўприк учун шундай материаллар ишлатилиши, у ҳар қандай сейсмик фаолликка, цунамига ва ҳар қандай денгиз ҳодисаларига дош бера олиши керак эди.

ПОНТЧАРТРЕЙН (АҚШ) кўли орқали ўтувчи тўғон кўприк. Уни дунёдаги энг узун кўприк деб аташади. Бироқ бу унчалик тўғри эмас. Сабаби унинг узунлиги иккита параллел жойлашган кўприклар узунлигининг йиғиндисидан келиб чиқади. Умумий узунлик рекорд даражада — 38,42 км. Мазкур кўприк 1956 йилда очилган бўлиб, лойиҳа 30,7 млн. долларга тушган. 1969 йили уни қайта қуришга яна 26 млн. доллар сарфланди.

Кўприкдан ўтиш учун ҳақ фақат шимолий соҳилдан келишда ундирилиб, 3 долларни ташкил этади. Бир кунда ундан 40 минг автомобил ўтади. Қизиги шуки, кўприкни 9000 та бетон қозиқ ушлаб туради.

ЛУПУ кўприги (Хитой). Дунёдаги энг узун ёйсимон кўприқдир. Бу ном Шанхайнинг Лован ва Пудун районларининг қисқартмасидан келиб чиқиб, кўприк уларни бирлаштиради.

Аввал кўприк қурилиши маҳаллий аҳолининг кескин қаршилиғига учради. Мазкур туманда шундоқ ҳам ўтиш жойлари етарли эди. Қолаверса, лойиҳа анча қиммат — 302 млн. долларга баҳоланганди. Аммо қурилиш ниҳоясига етгач, кўприк жудаям чиройли чиқди. 2003 йил 28 июлда ишга туширилган.

Ш.ЖАҲОНГИРОВ тайёрлади

Икки карра олимпиада чемпиони Хусайн Ризозода Тошкентда

Шу кунларда юртимизда оғир атлетика бўйича Эрон терма жамоаси аъзолари ўқув-машғулоти йиғинларини ўтказмоқда. Эътиборли томони, эронликларга икки карра олимпиада ғолиби (2000, 2004), бир неча бор жаҳон чемпиони бўлган афсонавий спортчи Хусайн Ризозода ўстозлик қилмоқда. Биз Республика олимпия захиралари коллежида бўлиб, машғулотларни кузатдик. Спортчи ва мураббийларнинг фикрларини ёзиб олдик.

Суратда: Хусайн Ризозода ва Ўзбекистон оғир атлетика федерацияси бош котиби Шахрулло Махмудов

бошқа ҳеч кимнинг овозини эшитмаслиги мумкин, аммо ўстозининг далдасини мингта овоз ичидан ҳам ажрата олади. Унга кулоқ солади...

Муҳаммад Бегалиев, 2008 йили ёшлар ўртасида Жанубий Кореянинг Чонгжу шаҳрида ўтказилган Осиё кубоги ғолиби:

— Эронликларнинг машғулоти услуби бизникидан деярли фарқ қилмайди. Бироқ Хусайн Ризозоданинг ўз нуфузига хос юксак маданияти, спортчилар билан яхши ҳамсухбат эканлиги эътиборни тортади.

— Шу кунларда қайси мусобақага тайёргарлик кўра-яписиз?

— Апрель ойида ёшлар ўртасида Ўзбекистон чемпионати ўтади. Унда май ойида Таиландда ўтадиган жаҳон биринчилигида қатнашадиган терма жамоа аъзолари сараланади. Ҳозир шунга тайёрланаяпмиз. Эронликлар билан кўшма машқлар ҳам биз учун фойдали бўлиши шубҳасиз.

Нихоят, машғулотлар тугади ва биз 20-асрнинг энг кучли оғир атлетикачиси деб топилган паҳлавон Хусайн Ризозода билан суҳбатлашдик.

— Сизнинг Афина-2004 олимпиадасида +105 кг вазн тоифасида ўрнатган рекордингиз ҳамон янгилангани йўқ. Ўшанда даст кўтаришда 213 кг, силтаб кўтариш бўйича эса 263,5 кг тош кўтариб, жами 476,5 кг натижа билан ғолиб бўлган эдингиз. Бу иккинчи ўринни эгаллаган Виктор Секрбазесникидан 17,5 кг кўп. Юқоридаги муваффақият ортида турган тинимсиз меҳнат, машғулотлар ҳақида гапириб берсангиз...

— Ҳар бир йирик мусобақадан 9 ой олдин кучайтирилган машқларга киришаман. Кунига икки маҳалдан олиб борилган машқларни ҳозир мураббийликка ўтганимдан сўнг ёқимли хитралар сифатида эслашим мумкин.

— Сиз 2006 йили Санто-Домингода ўтган жаҳон чемпионати ва Дохада ташкил этилган Осиё ўйинларида бош мукофотга эришгач, спортчилик фаолиятингизни тугатдингиз. Мураббийлик борасида олдингизга қандай мақсадларни қўйгансиз?

— 2008 йили Пекинда ўтган ёзги олимпиадада Эрон терма жамоасининг уч нафар оғир атлетикачиси иштирок этди. Бироқ улар медалларни қўлга киритолмади. Шундан сўнг мени терма жамоа бош мураббийлигига таклиф қилишди.

Май ойида Қозоғистонда оғир атлетика бўйича Осиё чемпионати бўлади. Бир қанча халқаро турнирлар бор. Уларда муваффақиятли иштирок этиб, спортчиларни 2010 йили Хитойнинг Гуанчжоу шаҳрида бўладиган Осиё ўйинлари ва 2012 йилги Лондон олимпиадасига тайёрлашни мақсад қилганман. Спортчилик фаолиятимдагидек зафарларга мураббийлик соҳасида ҳам эришмоқчиман.

— Шогирдларингиз ўзбек оғир атлетикачилари билан бирга машғулоти ўтказаяпти. Бизнинг спортчилар ҳақида фикрингиз қандай?

— Аввало, шунинг таъкидламоқчиманки, Эрон ва Ўзбекистон оғир атлетика федерациялари ўртасида ҳамкорлик яхши йўлга қўйилган. Ўзбек оғир атлетикачилари дунё миқёсида ўз ўрнига эга. Шунинг учун терма жамоангизни март ойида Рафт шаҳрида ўтадиган «Намжо кубоги» халқаро турнирига ҳамда эронлик спортчилар билан бирга ўқув-машғулоти ўтказишга таклиф қилаяпмиз.

«Эрон Геркулеси» деб таърифланадиган Хусайн Ризозода бизга берган дастхатида тилакларини қуйидагича баён этди:

«Ўзбек спортчиларига 2012 йили Лондонда ўтадиган ёзги олимпия ўйинларида муваффақият тилайман».

Махмуд Бобононов, РОЗК оғир атлетика мураббийи:

— Спортчилар кунига икки маҳалдан шуғулланаяпти. Ризозоданинг машқ ўтказиш жараёнини кузата туриб, шундай хулосага келиш мумкин: у барча спортчига бир хил кўрсатма бериб, машқ жараёнида ёшларга далда беришни ҳам унутмайди. Бу эса спортчи учун жуда муҳим. Чунки мусобақа чоғида оғир атлетикачи

Юнон-рум кураши

Жаҳон ареналарида муваффақият қозониш ҳеч қачон осон бўлмаган. Ўтган йили юнон-рум кураши бўйича Ўзбекистон ўсмирлар терма жамоаси аъзолари Осиё чемпионатида саккизта олтин медал соҳиби бўлди. Биз жамоа бош мураббийи Олим Курбоновдан 2009 йилги режалар ҳақида сўрадик.

— Айни пайтда 1992 — 1994-йилларда туғилган полвонлар терма жамоадан ўрин олган. Бу ёш гуруҳида жорий йилда Ҳиндистоннинг Дехли шаҳрида қитъа биринчилиги ташкил этилади. 27 — 29-март кунлари бўладиган республика биринчилигида ушбу мусобақага борадиган курашчиларни саралаб оламиз. Назаримизга тушган полвонлар Россия, Туркия, Озарбайжон давлатларида ўтадиган халқаро турнирларда маҳоратини оширади.

Шунингдек, катталар термаси зиммасидаги масъулият ҳам кам эмас. Комил Фаткулин мураббийлигидаги

Ғалабалар

мухлисларга тухфа қилинади

миллий терма жамоамиз 17 — 19-январ кунлари Россиянинг Рязан шаҳрида Иван Поддубний хотирасига бағишланган халқаро турнирда, 23 — 25-январ кунлари эса Истанбулдаги мусобақада қатнашиб келди.

Жамоада ёшартириш жараёни кетмоқда. Жорий йилда ўтадиган жаҳон чемпионати, 2010 йили бўладиган Осиё

ўйинлари 2012 йилги Лондон олимпиадасига тайёргарлик вазифасини ўтади.

Замир Гарипов мураббийлигидаги ёшларларимиз эса бу йил Германия, Туркияда ўтадиган турнирларда қатнашиб, июл ойида Филиппинда бўладиган Осиё ҳамда августда Туркияда ташкил қилинадиган жаҳон биринчиликларида ҳозирлик кўради.

Футбол

Узлслик мутахассис Жеймс Шоулдер «Пахтакор» клуби мутасаддилари билан учрашди. Бу ҳақда «Пахтакор» вице-президенти Самвел Бабаев қуйидагича интервью берди:

— Дарҳақиқат, Шоулдер билан учрашдик. У билан мулоқотимиз бош жамоа ҳақида бормади. Бугунги кунда «Пахтакор» болалар футболига катта эътибор қаратмоқда. Академиямиз тарбияланувчилари бизнинг эртанги юлдузларимиз ҳисобланади. Нима қилсак, академиямиз янада сермахсулликка эришадими? Айнан шу масалада Шоулдер билан гаплашдик. Ҳозирча у бизга ўз гоёларини тақдим этди. Яқин кунларда якуний қарорга келамиз. Бош мураббий ҳақида гап борар экан, биз янги мавсумда Виктор Жалиловга ишонч билдирамиз. У МДХ кубоги давомида ўзининг қандай тажрибага эга мураббий эканлигини яна бир бор исботлади.

Шоулдер
«Пахтакор»га
келадими?

WTF ШИОРИ:

Олимпиада — 2012

2007 йил сарҳисобига кўра Ўзбекистон таэквондо WTF терма жамоаси бош мураббийи Александр Ким «Йилнинг энг яхши мураббийи» деб топилганди. Ўтган йили унинг уч шогирди Пекинда ўтган 29-ёзги олимпия ўйинларида иштирок этди.

Яқинда Ўзбекистон таэквондо WTF ассоциациясида бўлиб, Александр Ким билан 2008 йил якуни ва 2009 йилги режалар хусусида суҳбатлашдик.

— Тарихда илк бор ёзги олимпия ўйинларида уч нафар Ўзбекистон таэквондо усталари қатнашди, — дея таъкидлади А.Ким. — Улардан 15-Осиё ўйинлари кумуш медали соҳиби Евгения Каримова ҳамда жаҳон чемпионати совриндори Акмал Эргашев бир нечта рақибни мағлуб этиб, мутахассисларда илиқ таассурот қолдирди.

— Декабр ойида Тошкентдаги «Ўзбекистон» спорт мажмуасида таэквондо WTF бўйича Ўзбекистон очик чемпионати ўтиб, унда Россия, Қозоғистон, Тожикистон, Қирғизистон, Жанубий Корея терма жамоалари ҳам қатнашди. Яқинда ҳамюртларимиз умумжамоа ҳисобида биринчи, 40 нафар спортчи билан келган қозоқ таэквондочилари иккинчи, қирғизлар жамоаси учинчи ўриндан жой олди. Ушбу мусобақани Бутунжаҳон таэквондо WTF федерацияси ижрокўми аъзоси жаноб Ли

Кио Сок ҳам бевосита аренадан кузатди. Бош мураббий сифатида ушбу чемпионат ҳақидаги мулоҳазаларингизни билдирсангиз...

— Аввало, ушбу мусобақанинг «Олимпиада-2012» шиори остида ўтганини таъкидлаб ўтмоқчи эдим. Маълумки, Пекин олимпиадаси тугаши билан юртимиз

да Лондон олимпиадасига тайёргарлик ишлари бошлаб юборилди. Шунинг учун ассоциация томонидан бундан буён таэквондо WTF бўйича республикамиздаги ҳар бир мусобақа «Олимпиада-2012» шиори остида ўтиши белгиланди. Биз бу беллашувлар чоғида истеъдодли ёшларни саралаб олишга ҳаракат қиламиз. Жаноб Ли Кио Сок ҳам Лондон олимпиадасига бўлган эътиборимизга катта баҳо берди. Мусобақага қўшни республикалардан ҳам жамоаларнинг келиши унинг савияси ошишига ҳисса қўшди. Шунинг учун Ли Кио Сок Тошкент шаҳрини Марказий Осиёда таэквондони ривожлантириш маркази деб таърифлади.

Маълумки, бундан икки-уч йил илгари таэквондо WTF бўйича терма жамоа аъзолари асосан Тошкент шаҳри спортчилари бўларди. Ҳозир эса ундай эмас. Бу Аълам Муллаев бошчилигидаги ассоциациянинг самарали фаолият кўрсатганидан дарак беради.

Ўзбекистон очик чемпионатида Тошкент шаҳри, Фарғона, Жиззах,

Қашқадарё, Тошкент вилояти спортчилари совринли ўринларни эгаллашди.

Сирдарё, Хоразм, Андижон вилоятларида эса истеъдодли ёшларни тайёрлашда суствашилик кўзга ташланаяпти.

— Халқаро майдонларда рақобатга дош берадиган спортчилар тайёрлаш учун мутахассислар малакасини мунтазам ошириб бориш талаб қилинади. 2008 йилда ассоциация раҳбарияти ташаббуси билан Тошкентда корейс мутахассислари иштирокида қатор халқаро семинарлар ташкил қилинди. Бу йилги режалар қандай?

— KOICA халқаро ташкилот кўмаги билан корейлик мураббийлар юртимизда бир неча йилдан бери ишлаяпти. 26 январ куни Ўзбекистон таэквондо WTF ассоциацияси таклифига биноан Бутунжаҳон таэквондо WTF федерациясининг тўрт нафар мутахассиси юртимизга келди. Улар 20 февралгача таэквондони янада ривожлантириш дастури доирасида Ўзбекистон мутахассисларининг ишлари билан танишиб, кўрсатмалар беришди.

— Терма жамоа аъзолари ҳозир нима билан банд?

— Ўз клубларида шуғулланмоқда. Март ва апрел ойларида Германияда «Дойч-опен», Белгияда «Белгия-опен» халқаро турнирлари ўтади. Бу йил 14 — 18-октябр кунлари Данияда аёллар ўртасида 12-, эркеклар ўртасида эса 19-жаҳон чемпионати бўлиб ўтади.

Шунингдек, 12 — 15-август кунлари Эронда ёшлар ўртасида Осиё чемпионати ташкил этилади. Асосий эътибор ушбу нуфузли мусобақаларда ватанимиз шарафини муносиб ҳимоя қилишга қодир спортчиларни тайёрлаб боришга қаратилади.

Сахифани Акмал АБДИЕВ тайёрлади

Гапларингиз ростми?

Британиялик психолог Айден Грегг «Tara» номли тестлар системасини ихтиро қилди. Мазкур тест шу чоқча мавжуд бўлган ёлгон детекторининг ўрнини эгаллаши мумкин.

Олимнинг таъкидлашича, ҳақиқатни инсоннинг жавоб беришга кетган вақтига қараб аниқлаш мумкин. Унинг ҳисоб-китобича, рост жавоб тўқима жавобга қараганда 30 фоиз вақтни тежар экан.

Олим компьютер экранда пайдо бўлувчи тез жавоб бериладиган тест саволлари билан бир неча кишини синаб кўрди. Маълум бўлдики, 85 фоиз ҳолатда ёлгон гапираётганлар компьютер клавиатурасини секин босишди. Ёлгон сўзлаётган киши бунинг учун тахминан 1,8 секунд вақт сарфлаган. Ҳақиқатни айтганида эса ушбу миқдор 1,2 секундни ташкил этган.

Олимнинг умид қилишича, агар Буюкбритания ички ишлар вазирлиги маблағ ажратса, шу йилнинг охиригача ўз ихтиросини реал шароитда синаб кўриш имкониятига эга бўлади. Унинг гапига қараганда, кейинги пайтда жиноятчиларнинг рост гапидан ёлгонини ажратиш жуда қийин бўлмоқда. Бунинг устига ҳақиқатни аниқлашнинг янги усуллари ишлаб чиқилмаган.

Ҳозирги вақтда Буюкбритания судларида ёлгон детектори ёрдамида олинган маълумотлар далил-исбот сифатида қабул қилинмайди.

Теракт деб баҳоламоқда

Колумбия пойтахти Боготада содир бўлган портлаш туфайли икки киши қурбон бўлган, 20 дан ортиқ киши турли даражада жароҳатланган.

Маълумотларга қараганда, пойтахтнинг шимолида жойлашган «Blockbuster» видеопрокати ёнидаги автомобиллар сақлаш жойида қолдириб кетилган машина портлаган. Бошқа манбаларда эса портловчи модда видеопрокатга яқин банкоматга ўрнатилган дейилади. Видеопрокат биноси буткул вайрон бўлди, 5 та автомашина ёниб кетди.

Богота полицияси ушбу ҳодисани теракт деб баҳоламоқда. Айни пайтда воқеа сабаблари ўрганилаёпти.

Тўқайга ўт кетса...

Дунёдаги кўплаб давлатлар қатори Германия ҳам катта иқтисодий бўҳронни бошдан кечирмоқда. Маҳаллий матбуотнинг ёзишича, иқтисодий ривожланиш бўйича Европада мутасил биринчи ўринни эгаллаб келган ушбу мамлакатнинг ялпи ички маҳсулоти ҳажми 2008 йилда 2,25 фоизга камайган.

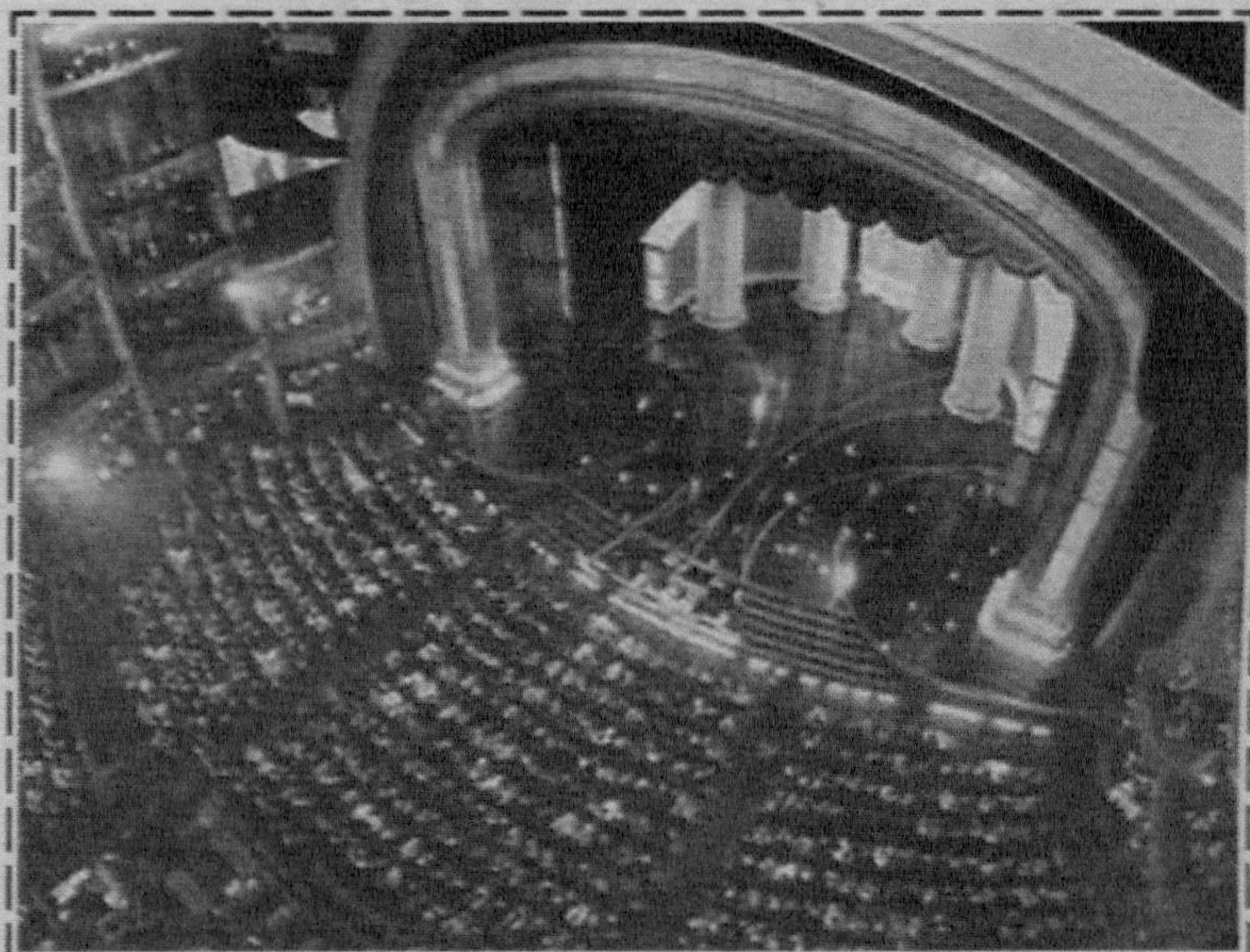
Хабарларга қараганда, Германиянинг иқтисодий ўсиши асосан экспортдан олинadиган даромадга боғлиқ. Хорижий давлатларда истеъмолчиларнинг маҳсулотларга бўлган талаби камайгани мамлакатдаги ишлаб чиқариш ва савдо ҳажмининг кескин пасайишига сабаб бўлган. Таҳлилларга кўра, Германияда экспорт ҳажми тўқиз фоизгача тушиши мумкин.

Пулда рассом сурати

Жанубий Кореяда 2009 йилнинг июн ойидан бошлаб қиймати 50 минг вон (36 доллар)га тенг янги купюралар муомалага киритилади. Уларда мамлакат тарихида биринчи марта аёлларнинг сурати туширилган.

Янги банкнотда корейлик рассом Син Саймданг (1504-1551)нинг қиёфаси акс этади.

Корея марказий банкнинг таъкидлашича, янги банкнотнинг сохталаштиришдан ҳимояланиш даражаси юқори бўлади. Яқин кунларда ҳукуматнинг сўровига кўра 100 минг вонлик (71,8 доллар) купюралари ҳам чоп этилиши кутилмоқда.

Чиптани қаердан олдингиз?

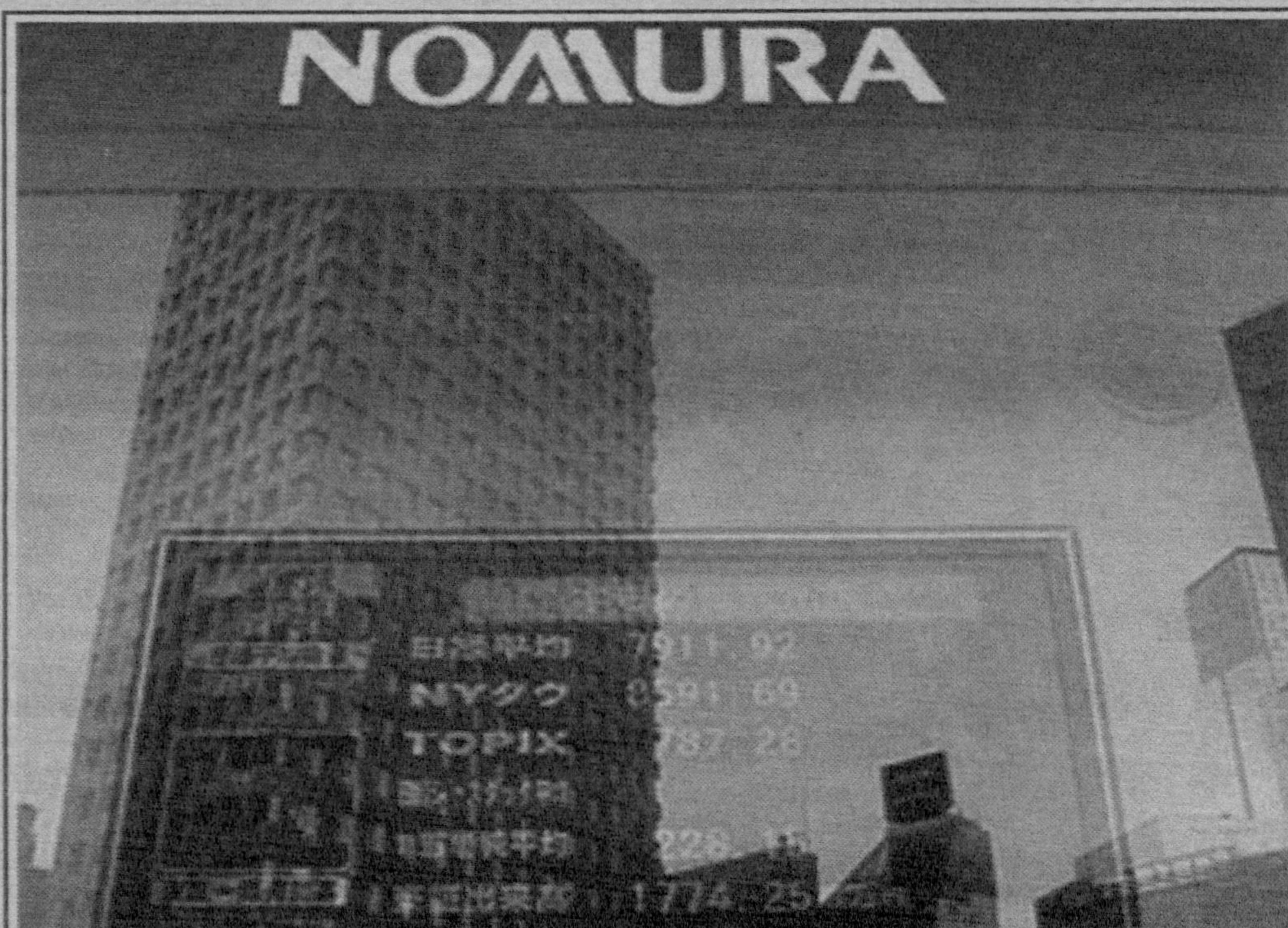
AFP агентлигининг хабар беришича, Америка киноакадемияси «Оскар» мукофоти тақдиротига бағишланган маросим учун чипталарни чипталарни ноқонуний тарқатиш билан шуғулланган компанияни судга берди.

«Experience 6» компанияси 175 минг долларлик чипталарни сотишни режалаштирган эди. Компания мутасаддилари чипталарни қаердан олишганини айтишдан бош тортган.

Чипталарнинг қимматлигига сабаб шуки, улар маълум бир шахс номига расмийлаштирилган бўлиб, бошқа шахсга бериш мумкин эмас.

Маълумки, маросим чипталарининг асосий қисми таклифнома сифатида машҳур кишиларга тарқатилади. Оддий томошабинларнинг аксарияти эса маросимда қатнашиш ҳуқуқини лотерея ўйини орқали қўлга киритади. Лотереяда 20 мингдан зиёд киши иштирок этади.

Эслатиб ўтамиз, «Оскар» мукофотини топшириш маросими 22 феврал куни бўлиб ўтади.

Японларнинг хатоси

Япониянинг йирик брокерлик компанияларидан бўлган «Nomura» 2008 — 2009-молия йилининг учинчи чорагида каттагина маблағ йўқотганини эълон қилди. Қайд этилган даврда компаниянинг умумий йўқотиши 342,9 млрд. иен (3,8 млрд. доллар)ни ташкил этган.

Япон молия ташкилотининг йўқотиши биринчи галда банк секторига салбий таъсир кўрсатган дунё молиявий инқирозигагина боғлиқ эмас. Жумладан, компания 2008 йилнинг сентябрида Американинг банкротга учраган «Lehman Brothers» инвестиция банкининг учта бўлимасини сотиб олиши муносабати билан 2 млрд. долларга яқин маблағидан ажралди. Келишувнинг умумий суммаси маълум эмас. Бироқ шуниси аниқки, «Lehman Brothers»нинг биргина Осиё-Тинч океани бўлимасини сотиб олиш японларга 225 млн. долларга тушган.

Бари бўрон туфайли

АҚШнинг Оклахома штатида рўй бераётган кучли бўрон оқибатида минглаб одамлар электр энергиясиз қолди. Хабарларга қараганда, тинимсиз ёғингарчилик туфайли йўлларда транспорт ҳаракати тўхтаган. Таълим муассасалари, идора ва ташкилотлар вақтинча ишламаяпти. Аэропортларда рейслар бекор қилинган.

Ер музлагани сабабли автомобил ҳалокатлари кўпаймоқда. Айни вақтда мамлакатнинг қатор штатларида фавқулудда ҳолат эълон қилинган.

Кино кўриб даволанинг

Мехикодаги касалхоналарнинг бирида жаррохлик вақтида беморларни тинчлантирувчи янги усулни қўллаш йўлга қўйилди.

Маълумотларга қараганда, бу усул фақат танасининг муайян жойига наркоз олган беморда қўлланади. Операция вақтида унинг хоҳишига қараб турли филмлар намойиш этилади. Масалан, яшил майса-зорда сайр қилиш, океан соҳилларида дам олиш ёки коинотга парвоз қилиш каби виртуал анестезия таклиф этилади. Бунинг учун беморга махсус кўзойнак тақиб қўйилади.

Врачларнинг айтишича, бундай усул жаррохлик пайтида беморларни тинчлантириш ва оғриқ ҳиссини камайтиришга ёрдам беради.

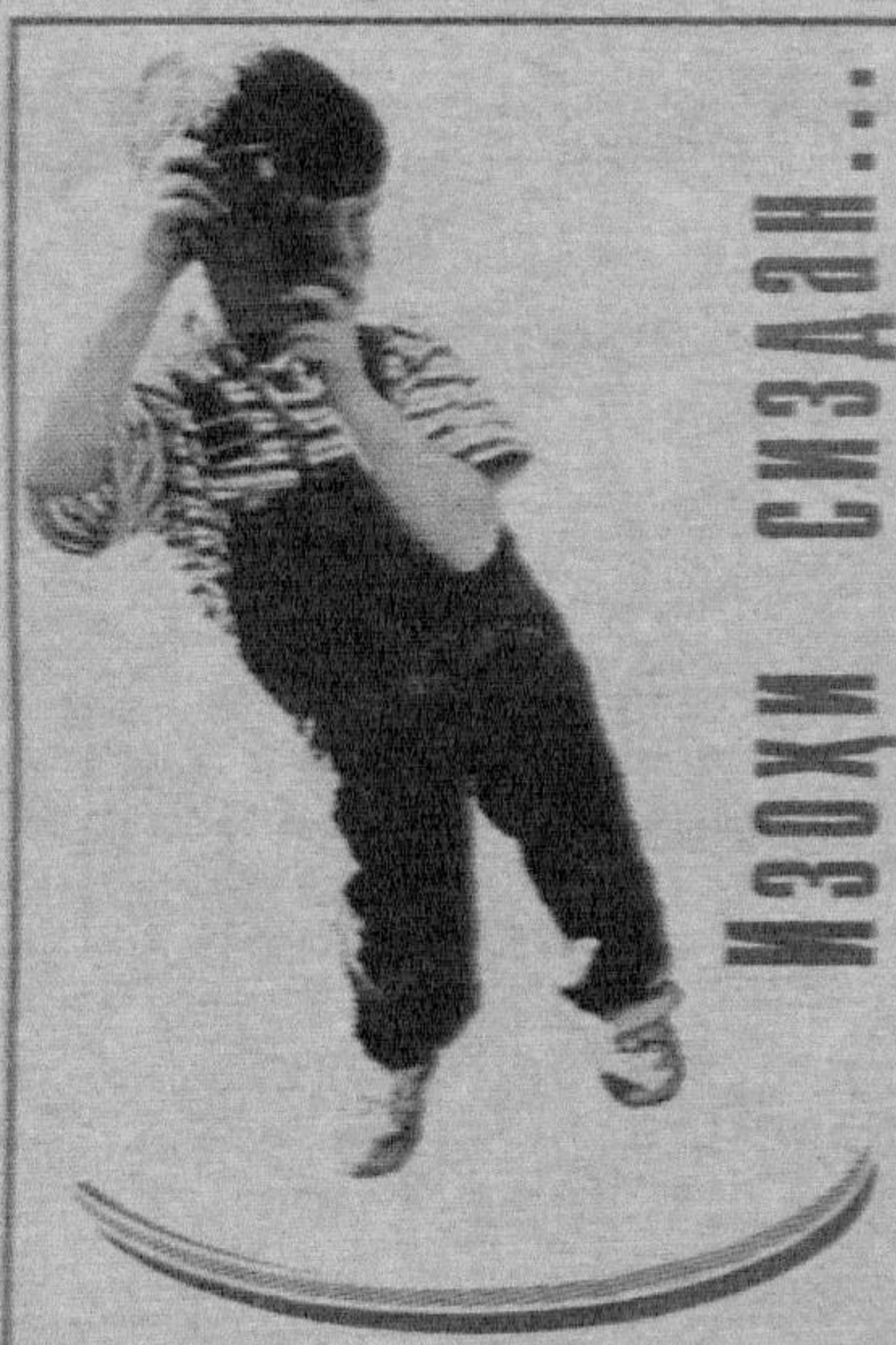
Мобил телефонлар ишлаб чиқариш бўйича дунёда етакчи ўринлардан бирида турадиган «Nokia» компаниясининг молиявий ахволи тобора ёмонлашмоқда.

Телефонсиз ҳам кун ўтади(ми?)

Экспертларнинг сўзларига кўра, бунинг боиси жаҳонда кузатилаётган иқтисодий инқироз туфайли одамлар қимматбаҳо буюмлар, жумладан, мобил телефонларни ҳам харид қилмай қўйганида.

Компания вакиллари таъкидлашича, жорий йилда мазкур корхонанинг савдоси ўн фоизга камайиши мумкин. Айни дамда «Nokia» раҳбарияти иқтисодий тангликни бартараф этиш чораларини изламоқда.

■ Тақдимот

Ватанни севганлар филми

Яқинда пойтахтимиздаги Алишер Навоий номи кино саройида премьераси бўлиб ўтган «Яйпан воқеаси» бадиий филминини кузатар экансиз, ундаги Анвар бобо каби ҳар бир сўзи сермаъно, дангал ва танглиги оппоқ соқоли монанд виқорига виқор қўшган отахонларимиз борлигидан фахрланасиз.

«Музаффарфилм» студияси суратга олган ушбу киноасар сизни Фарғона вилояти Ўзбекистон туманида жойлашган Яйпан қишлоғига етаклагандек бўлади. Қишлоқнинг меҳмондўст ва танти одамлари, фақат Яйпандагина қилинадиган писта палови кишида ва танга, унинг жаннатмакон табиатига чексиз меҳр уйғотади.

Ўзбекистоннинг марвариди ҳисобланган Фарғона водийсини бежиз олтин водий дейишмайди. Ҳар бир қишлоғи, маҳалласи ўз қахрамонларига, ўз тароватига эга бу юртининг.

Яйпан ўриги-ю гилосларининг таърифи нафақат юртимизга, балки хорижга ҳам кенг ёйилган. Чунки бу қишлоқнинг одамлари ҳар бир дарахтни сизлаб парвариш қилади. Мўл-қўл ҳосил етиштириб, меҳнати орқали фаровон яшайди.

Ўша қўлигул, бағрикенг одамлар меҳнати самараси ўлароқ кичкинагина қишлоқ бугун обод шаҳарчага айланган. Элпарвар, фидойи фарзандларнинг сазой-ҳаракатлари билан ташкил топган «Олимпон Акбаров» футбол ва волейбол жамоалари бугун республика миқёсида ўз ўрнига эга. Қишлоқ стадионида футбол байрамлари уюштирилиб, мухлислар яйраб дам олишмоқда. Кинодаги бу ҳаётий манзара — юртбошимиз таъ-

кидлаётган қишлоқлар тараққиёти ва фаровонлигига яққол мисол эмасми?! Дарҳақиқат, шундай.

Қачон отахонлар чойхонада бемалол оёғини узатиб ўтиради? Қачонки, юрти тинч, турмуши яхши бўлса, шундагина унинг кўнглига аския, ашула, футбол, чойхона сиғайди.

Филмда Ўзбекистондаги тинч-тотув ҳаёт ўз аксини топган.

Албатта, ҳаётда адашган инсонлар ҳам йўқ эмас. Филм қахрамони Голиб исмли замондошимиз хатога йўл қўйиб, гиёҳванд бўлиб қолади. У зах-

ри қотил таъсирида анча қийналади. Хатто, оиласидан воз кечишгача боради. Шифохонада даволангач, дўстининг маслаҳати билан турмуш тарзини ўзгартиришга қарор қилади. Ҳавоси мусаффо тоғ бағрига чиқиб кетади.

Тоғ-тошда ёввойи наша ўсиши яна унинг хуморини кўзгайди...

Тоғлар оша наркотики билан шугулланувчи гуруҳнинг килолаб наркотик моддаларини кўрганда эса икки ўт орасида қолади.

Филмда туйғулар кураши киши эътиборини тортади. Жангари сахналар, беғубор ҳазил-мўтойиба ҳамда дўстпарвар Баҳодир ва гўзал Зухронинг пок севгиси томо-

шабинни ҳақиқий ўзбекона филмга боғлаб қўяди.

Шуниси эътиборлики, сценарий муаллифи ва режиссёри Машраб Кимсанов илк бор 1976 йили «Кўқон воқеаси» бадиий филмида ижодий фаолиятини бошлаганди. Орадан ўттиз йилдан зиёд вақт ўтиб у юртимизда ўз ўрнига, аъналарига эга Яйпан қишлоғи тимсолида миллатнинг буюклиги, заминнинг суяклигини ифода этишга жазм қилди.

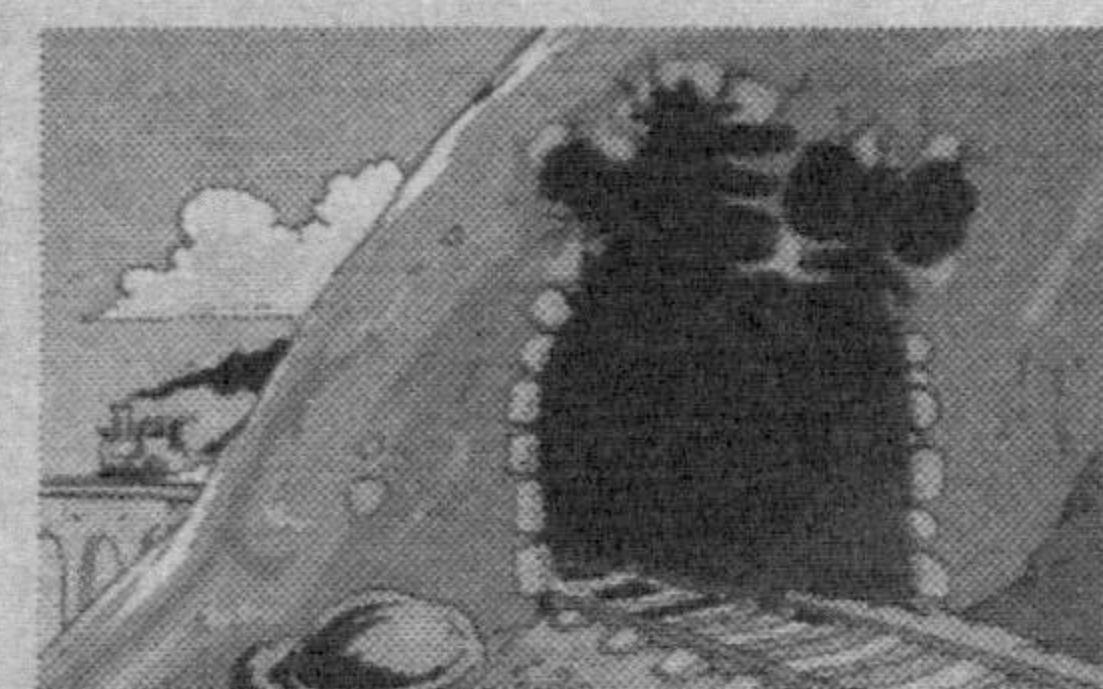
Бош роллардан бири — Зухро образини яратган актриса Зиёла Холтожиева дебют ролини қўйилмақом ижро этган. Бунини томошабинлар эътироф этишди. Ўзбекистон халқ артисти Замира Сунонованинг қизи бўлмиш Зиёлола аслида онаси каби мусиқа йўналишида ижод қилади. Дуторчи қизлар ансамбли аъзоси. Бироқ театр ва рассомчилик институтини тугатганлиги унга рол ўйнашда қўл келди.

Жанговар ҳаракатлари билан филмга шиддат олиб кирган Воҳиджон Холиков эса кикбоксингчи. У ҳам илк бор суратга тушиб ва ижроси анча яхши чиққанини кўриш мумкин.

Ўғмон Валиев ижро этган Мурод роли ҳам жасур ва ақлли ёшларимиз борлигига, кўпчилигига ишора.

Бир сўз билан айтганда, «Яйпан воқеаси» филми ҳар бир инсонга киндик қони тўкилган заминини эслатади. Уни севишга, ардоқлашга, ҳимоя этишга, фаровонлигига ҳисса қўшишга чақиради.

Акмал АБДИЕВ,
«Ishonch» мухбири

Бир махбус қамокдан қочибди. Бахтга қарши ўша одамнинг тўрт тарафдан туширилган суратлари бор эди. Полиция маркази суратларнинг нусхаларини барча хизмат маҳкамаларига жўнатади. Эртаси кунёқ Шимолий Финляндиядан телеграмма келади. «Сурат олинди. Махбусликдан қочмоқчи бўлган тўрт жиноятчининг ҳаммаси отиб ташланди».

Аудиторияга янги радиокарнай ускунаси ўрнатилаётган вақтда профессор синов тариқасида микрофонга гапирмоқда:

— Охирги қаторда ўтирганлар! Мени эшитаяпсизми?

Дўсти билан қизгин суҳбатга киришиб кетган талаба жавоб қайтармоқда:

— Ҳа, албатта, жаноб профессор, биз сизни эшитаяпсизми, лекин у бизга мутлақо халал бермаяпти.

Немис тилидан
Фурқат СОАТОВ
таржимаси

Бу матоҳ қайдан келди,
Кўрайчи, қилинг сабр,
Билагонман мен ахир.

Во ажаб, компютерда,
Мендайин шер юрибди.
Кнопкани боссам гар,
Тўхтаб, қараб турибди.

Асадулла
МИРЗААКБАРОВ,
«Ҳамкорбанк» ОАТБ
бирлашган
касаба уюшмалари
қўмитасининг раиси

Қараб қолиб ойнага
Ўзим кўриб, қотибман.
Яшаб шунча, бошимдаги
Қулоғимни кўрмабман.

Уйимдаги полвон ит,
Сен ҳам ҳаракат қилгин.
Ўша аблаҳ Жеррини,
Тутишда ёрдам бергин.

Зухра СУЛТОНОВА,
Наманган вилояти

Сеҳрли кўзгу айт-чи?
Қай биримиз гўзалмиз.
Сичқон тутиш пайтида
Қай биримиз ўзармиз.

Қани, шошгил дўстгинам,
Сериал ҳам бошланди.
«Том ва Жерри»да охир
Абжир «Жерри» ушланди.
Азизбек НОРОВ,
Қарши шаҳри

«Қадимги Юнонистон асотирлари» китобида Афина подшоҳи Эгейнинг Қораденгиз соҳилларига сузиб борган баҳодир ўғли Тесей ҳақида ўқиш мумкин. Кема амазонкалар мамлақати соҳилларида турган пайтда Тесей ўзи севиб қолган малика Антиопани ҳузурига таклиф этади. Антиопа кемага кўтарилиши билан зилқалар ҳаракатга келиб, соҳилда турган амазонкалар маликаларини кўтаришга оқиб бўлиб қўлади. Шунда улар маликани озод қилиш учун Афина сари отланишади. Аммо Антиопа аллақачон матонатли Тесейни севиб қолишга улгурган ва унга турмушга чиққан эди. Амазонкалар Афина деворлари ёнида қамал қилиб турган пайтда Антиопа Тесей ёнида туриб ўзининг собиқ фуқароларига қарши урушади. Тўрт ой довурак амазонкалар юнонлар билан жанг қилади, кейинчалик ўртада сулҳ тузилади.

Афсоналарда эркаклардан алоҳида яшаган ва умрини ҳарбий машғулотларга бағишлаган аёллар — амазонкалар ҳақида нақл қилинади. Тарихий ҳужжатлар, масалан, қадимги юнон адиби Плутархнинг «Қиёсий ҳаётнома»сида ҳам шундай маълумотлар мав-

жуд. Бу асарда қачонлардир амазонкалар мамлақатига саёҳат қилиб, маликани ўғирлаб келган Тесейнинг таржимаи ҳолини ҳам ўқиш мумкин.

Наинки Плутарх, аини чоғда бошқа

Амазонкалар чиндан ҳам бўлганми?

Мозийга
НАЗАР

юнон тарихчилари ҳам амазонкалар Қораденгиз соҳилларида, Қирим ва Кавказда яшаганига ишора қиладилар. Бизга анча яқин бўлган замонда Пётр I нинг лейб-медиги Готлиб Шобер Кавказга борганида эркаклар устидан ҳукмронлик қилган, эрларига фақат хўжаликнинг оғир ишларини топширган ва уларга қурол-яроққа қўл теккизишни ҳам ман қилган «жангчи аёллар қабиласи» ҳақида гаройиб

ҳикояларни топиб келади.

Эндиликда амазонкалар чиндан ҳам бўлганлиги ўз тасдиғини топган. Кавказда, Қораденгиз шимолда, Азовбўйи қўрғонларида жангчи аёлларнинг қабрлари борлиги аниқланди. Қадим замонларда марҳумлар қабрига ўша одамлар тирикчилигида қойдаланган турли буюмларни қўйиш одат бўлган. Бу қабрларда ҳам катта

ёшдаги аёллар ва ҳатто балоғатга етган қизлар мурдалари ёнидан нафақат тақинчқолар, балки кўп миқдорда қилич, ҳарбий либос ва ўқ-ёйлар топишган. Дон қўрғонларидан бирида лойдан ясалган, отлиқ аёлдан ҳимояланаётган пиёда аскар тасвири туширилган ваза топишган.

Амазонкаларнинг излари нафақат Россия, Кавказ, Украинада, қолаверса, сайёрамизнинг бошқа кўп жойларидан ҳам топишган.

Саида ЭШМЎМИНОВА

Сурхондарё вилоят касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси кенгаши ва вилоят, шаҳар, туман тармоқ касаба уюшма кенгашлари, вакилликлари жамоалари бирлашма кенгаши раиси А.Аҳмедовга волидаи муҳтарамаси

ТУРСУНОЙ аянинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Ishonch

МУАССИС:
Ўзбекистон
касаба
уюшмалари
Федерацияси

Бош муҳаррир
Абдухалиқ АБДУРАЗЗОҚОВ

Таҳрир хайъати:

Алла Долженкова, Анвар Юнусов, Довуд Мадиев (Бош муҳаррир ўринбосари), Жаҳонгир Шарофбоев (масъул котиб), Маммура Адилова, Мирзохид Содиқов, Норманат Аллаёрова, Носирхон Акбаров, Ойсулуз Нафасова, Пиржигул Қодирова, Соғинадиқ Нисотуллоев, Шамси Эсоиёева

Бизга кўнглироқ қилинг:

Котибият: 256-52-78

Хатлар бўлими: 256-85-43

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0116-рақам билан рўйхатга олинган.
IBM компьютерига терилган ва сақланган. Офсет усулида босяди. Биринчи А-3.
Ҳафтада 4 босма нусха.
E-mail: ishonch-doverie@mail.ru

Бизнинг манзил:

100165, Тошкент шаҳри,

«Бухоро» кўчаси, 24-уй.

Нашр кўрсаткичи: 133; 134

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Қорхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Газета ҳафтанинг сешанба, пайшанба ва шанба кунлари чиқади.

Муаллифлар фикри таҳрират нуктаи назаридан фарқланши мумкин. Нашримиздан кўчириб боғиланган «ёшоп»дан олинганлиги кўрсатилган шарт. Тўхрат аҳамиятига молик материаллар (б) белгиси остида чоп этилади.

ISSN 2010-5002

Навбатчи котиб - Ж.Шарофбоев

Навбатчи - А.Абдиев

Мусаххих - Ш.Абдусамодов

Саҳифаловчи-дизайнер:

Х.Абдужалилов

Буюртма Г-15

Тиражи: 19869

Босишда топшириш вақти - 21.00

Топширилди - 21.50

Сотувда эркин нархда

2 3 4 5 6 7 8